Opłata pocztwa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 119 | Łódź, Czwartek, 22 maja 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ״ד אייר תר״ץ | № 119

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

נישט אפגעשטעלט נאר בעגרעניצט

אפיציעלע ערקלערונג אין ענגלישן פארלאמענט וועגן דער עמיגראציע-גזירה קיין א״י

לאנדאן, 21 (ספ.א טעלעגראפיש). אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט האמילסטאן אריינגעטראגען אן אינטערפעלאציע וועגן דער אימיגראציע-גזירה קיין ארץ-ישראל. דער ווייטע מלוכה-סעקרעטאר דר. שילס האט ערקלערט, אז די פעראדנונג וועגן דער אימיגראציע קיין ארץ-ישראל איז א גאנץ געווענליכע ערשיינונג, וואס די רעגירונג בענוצט ווארשיינליך אויפן סימפסאנס-בעריכט. די אימיגראציע ווערט נאר דערווייל בעגרעניצט. כדי עס זאלען זיך נישט איבערהויפן די פעהלערן פון דער שאו-קאמיסיע.

די פעראדנונגען וועגן דער אימיגראציע בעדייטן נישט קיין אפהאלט, אדער פערבאט, נאר א בעגרעניצונג.

עס האנדעלט זיך נאר אצט וועגן 2000 אימיגראנטען און עס איז נישט פערהאן קיין גרונד צו האלטען, אז די זאלען נישט שפעטער אריינקומען אין לאנד.

פראפ. ווייצמאן אונטערהאנדעלט מיט מאקדאנאלד׳ן

וואס דעפ. גרינבוים דערצעהלט פאר פרעסע-פארשטעהער

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט נעכטען אין אווענד גערופען א פרעסע-קאנפערענץ. דעפ. גרינבוים האט רעפערירט איבער דער פראגע וועגן דער אימיגראציע-גזירה קיין א״י און האט געזאגט, אז די פרעסע זאל נישט מאכען קיין פאניק. די לאגע איז הייט נישט אזוי שרעקליך. אין לאנדאן פיהרט שוין דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו אונטערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג. די קלאנגען, אז פראפ. ווייצמאן איז נישט אויפגענומען געווארען דורך מאקדאנאלד׳ן, זענען נישט אמת. פראפ. ווייצמאן פיהרט איצט רעגולערע אונטערהאנדלונגען מיט מאקדאנאלד׳ען. אמת איז אבער, אז ענגלאנד האט פערנוואלדיגט דעם מאנדאט, ווייל דארט שטעהט בפירוש, אז די אימיגראציע מעג מען בעגרעניצען נאר, ווען די עקאנאמישע פערהעלטעגישען וועלען דאס פערלאנגען. איצט אבער זענען די עקאנאמישע בעדינגונגען גוטע און די אימיגראציע-גזירה האט אונטער זיך פאליטישע סיבות.

היינט, דאנערשטאג, וועט א ציוניסטישע רעדלעגאציע איבערגעבען דעם ענגלישען אמבאסאדאר אין ווארשא א פראטעסט.

ליטווינאוו בעקומען דעם מעמאראנדום וועגן פאן-אייראפע

ריגא, 21 (אטע) פון מאסקווא מעלדעט מען, אז דער פראנצויזישער פערטרעטער האט איבערגעגעבען ליטווינאוו׳ן בריאנס מעמאראנדום וועגן דער פאן-אייראפעאישער פעדעראציע. דער פראנצויזישער פערטרעטער האט פערזיכערט, אז די פראיעקטירטע אייראפעאישע פעדעראציע וועט צוזאמענארבייטען אויך מיט די לענדער, וועלכע וועלען נישט אריינטרעטען אין דער פעדעראציע.

קופאן 6

1-טע סעריע

גרויסער פרעמיען-קאנקורס

פון „נייעם פאלקסבלאט״

צושיקן בלויז 10 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

פערסמט די שטיף-קינדער מיט באצילן פון דיזענטעריע און טיפוס

קראקא, 21 (טעלעפאניש) דיים 2 טעג קאמט דא אויף דער מאגילסקא גאס מיט א סענסאציאנעלען מאָרד-געשיכטע. דעם פערגאנגענעם שבת איז געשטארבען דער 16 יעהריגער יעדושי לובערטאצקי א שילער פון 7 גימנאזיאל-קלאס. אין צוויי טעג שפעטער אין טאג 7 פון זיין קבורה איז געשטארבען זיין 9 יעהריגער ברודער מאריאן.

מ׳האט אנגעהויבען מורמלען, אז די קינדער זיינען פערסמט געווארען דורך זייער שטיף-מוטער. א לאבאראנטקע פון א באקטעריאלאגישער אפטיילונג אין א היגען שפיטאל. מ׳האט ביידע קינדער געשלאסען פעסטגעשטעלט, אז ביידע זענען געשטארבען פון דיזענטעריע. איצט האט מען אויך פעסטגעשטעלט, אז מיט צוויי וואכען צוריק האט דער דריטער ברודער פון די פערסמטע אפגעגעסען א ״אווענד-ברויט מיט זיין קארעפעט׳מאר און זענען ביידע קראנק געווארען אויף טיפוס. און מ׳האט די אפגעפיהרט אין שפיטאל. די שטיף-מוטער איז ארעסטירט.

דאס ערשטע ארטאדאקסישע לעהר-אנשטאלט

„דרכי-נעם״ פון ג.א. ליסס

אין לאדז, קילינסקי 50, טעלעפאן 26-215

מאכט דערמיט בעקאנט, אז די איינשרייבונגען פון די תלמידים אויפ׳ן נייעם שול-יאהר 1930-31 ווערען אנגענומען טעגליך אין דער קאנצעלאריע פון 9–1 און פון 4–7 נאכם.

בעמערקונג: גלייכצייטיג ווערט געמאלדען, אז פאר דער בעקוועמליכקייט פון די קינדער, וועלכע וואוינען אויף דער צווייטער זייט פון דער טראמוואי-ליניע אויף דער פיעטר קאווער-גאס וועט געעפענט ווערען פון נייעם שול-יאהר 1930/31 . ה. פון 1. ווושאשיען 1930 אין א צרעסקלאסיגען, קאמפארט איינגעארדענטען, גרויסען און ליכטיגען לאקאל, מיט אלערליי נויטיגע טעכנישע און היגיענישע איינריכטונגען מיט דעם זעלבען בעוואוסטען אין לאדז לעהר-פערסאנאל פון „דרכי-נעם״ קילינסקי 50

א לעהר-אנשטאלט

אויף אלעיא 1 מאי 20 (זשעראמסקיעגא 16) פראנט 1-טען שטאק.

אלע איינשרייבונגען פון די תלמידים ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע אויף קילינסקי 50.

די לייטונג.

געז. „קולטור-ליגע״ אפט. לאדז.

שבת, ד. 31 מאי 10 פרי קומט פאר אין זאל פילהארמאניע

א גרויסע שלום-עליכם-אקאדעמיע

געווידמעט דעם 16-טען יאהרצייט פון גרויסען יודישען דיכטער און גענאלען הומאריסט שלום עליכם.

אין פראגראם: רעפעראט פון ח׳ י. ליכטענשטיין. — אויפטריט פון כאר ביי דער געז. „קולטור-ליגע״ אונטער דער לייטונג פון דיר. פראפ. י. זאזולא. — די דראמ. סטודיע „באגינען״ ביי דער געז. „קולטור-ליגע״, וועלכע וועט אויספיהרען צום ערשטען מאל אין לאדז

„עס פידעלט נישט״

פון שלום עליכם אינסצעניזירט אין 6 סצענעס.

געזונדערס — אין די אפישען און ווייטערדיגע אנאנסען.

בילעטען פון 50 גר. ביז 1 זל. אין קולטור-ליגע ברזשעזשינער 23

צו דער פערלאבונג פון

פרל. פעסא קעניג (לאדז)

מיט ה׳ מרדכי ליכטענשטיין (מילאנא)

ווינשען א הערצליכען מזל-טוב

טאנטע רייזעל דאברזינסקא און פאמיליע

יין כשר!!!

ווער עס וויל זיך איבערצייגען, אז ווין דארף זיין גוט, כאטש ער קאסט ביליג עמפפעהלען מיר פון דער נייער ערעפענטער ווין און מעהד-פאבריק

א פלאש פון א ¼ ליטער זעהר גוטען ראזינען ווין

צו פאבריקס-פרייזען

נאר 65 גראשען.

מיט אכטונג

ווין- און מעהד-פאבריק „פראגרעס״

2 אלטער מארק 2

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

נעמט אן פון 9–1 מיטאג און פון 4–7 אוונט.

דעם חשוב׳ען פרעזעס פון אונזער פערוואלטונג

חיים מענדעל ווינער

ווינשען מיר א הערציגען מזל-טוב צו דער פערלאבונג פון זיין

טאכטער זיסעל

מיט ה׳ יצחק אייזיק דיאמענט

ראט און פערוואלטונג

פון דער קליינהענדלער באנק

אגראראווא 2

6959

עפענטליכע התראה

צו ה׳ בינם ליכטענשטיין, פון נייערס-מארק, שעראדזקא 1

אזוי ווי ה׳ ליכטענשטיין האט דיסקאנטירט וועקסלען מיט אונזער זשירא, וויסענדיג, אז די אונטערשריפטען זענען פאלש, און האט זיך נאך געשטיצט דערויף, וואס ער וואוינט אין אונזער הויז און וועט אונז אויף אזא אויפן קאנען צווינגען דאס מיר זאלען איהם אבדעכענען דאס געלד פון דירה געלד, מעלדען מיר איהם עפענטליך, אז מיר וועלען קיינעסטפאלס נישט אויסקויפען קיין איינציגען פראטעסט. אויב ער רעכענט אונז צו מאכען א זאך יענטשע, וועלען מיר געצוואונגען זיין איהם איבערצוגעבען דער פראקוראטור פאר בעוואוסטזיניג דיסקאנטירען פאלשע וועקסלען, געבענדיג דערפאר בלויז א העלפט און אונז צו וועלען קאמפראמיטירען. מיר בעמערקען, אז ה׳ ליכטענשטיין וויל נישט מקיים פסק זיין לויט דער דין תורה, וואס מיר האבען מיט איהם געהאט.

מיט אכטונג

געברידער פיעטריקאווסקי

הויז איינגענטימער שעראדזקא 1

6666

ZARZĄD TELEFONÓW ŁÓDZKICH

P. A. S. T.

przystąpił w dniu dzisiejszym do rozsyłania P. P. Abonentom **nowego Spisu Abonentów Łódzkiej Sieci Telefonów na rok 1930.**

Spisy w ilości po jednym egzemplarzu do każdego głównego aparatu i po jednym egzemp. do każdego dodatkowego aparatu będą dostarczone do domu wszystkim abonentom, zgłaszanie się zatem po takowe do bióra Zarządu Telefonów jest zbyteczne.

Należność za każdy egzemplarz Spisu w myśl par. 18 war. korzystania z Sieci została ustaloną na Złoty jeden i będzie policzoną P. P. Abonentom w rachunkach za abon. telefoniczny.

Posłańcom za roznoszenie Spisu ze strony P. P. Abonentów nie należy się żadna zapłata.

6958

אונצופרידן די רעגירונג און עניז טשעכאוויטש

ווערן שטעהן אויפן סדר-היום פון דער מארגענדיגער סיים-סעסיע

וואַרשאַ, 21 [טעלעפאניש פון אונזער קארעס-רעספאנדענט]. אין צוזאמענהאנג מיט דער מאָרגענ-דיגער אויסערגעוויינלכער סיים-סעסיע, געהען ארום פערשידענע פלאטקעס און ווערסיעס. דערווייל האט דאשינסקי שוין צוגעגרייט צו דער זיצונג די מאָנ-אַדאַט אויף וועלכע עס געפינט זיך אויך דער ענין טשעכאוויטש.

אין דעקרעט וועגען צונויפרופען די זיצונג, רעדט זיך בלויז וועגען סיים און נישט וועגען סענאט. די רעגירונג טייטשט דאס אויס דערמיט, וואס אין דער פעטיציע, וואס איז דערלאַנגט געווארען דעם מלוכה-פרעזידענט, האט זיך נאר געדעדט וועגען סיים און אַז זאויך געהען אונטערגעשריבען נאר פון דעפוטאַטען.

אין די סיים-קרייזען האלט מען דאס פאר א שפּיצעל פון דער רעגירונג. דהייט, אז די בעשלוסען פון סיים, וועלען נישט זיין רעכטקרעפטיגט. ווייל דער סענאט וועט זיי נישט האבען בעשטעטיגט.

צענטראַלען טראגט אויך אריין א פארשלאג וועגען אונצופרידן דער רעגירונג.

פּויליש-דייטשע אונטערהאַנד-לונגען וועלען פארקומען פרייטאג אין בערלין

בערלין, 21 [ספ. טעל.] ווי מען גיט איבער וועלען פרייטאג פארקומען די פערהאנדלונגען צווי-שען פוילען און דייטשלאַנד וועגען אָפּשאַפען דעם אריין-און-ארויספיהר-פערבאט.

די פערהאנדלונגען וועלען פארקומען אין בערלין.

נויטיג א פראנצויזיש-איטאליע-נישע צוזאמענארבייט

לאנדאן, 21 [אטע] אין צוזאמענהאנג מיט'ן לעצטען ארויסטריט פון מוסאליני'ן שרייבט דער „טיימס" אַז אַ'אַז נישט אמת, אז די גרויסע מלוכות ווילען אָ'זאלירען איטאליען. די צייטונג שטרייכט אונטער די נויטווענדיגקייט פון א פראנצויזיש-איטאליענישער צוזאמענארבייט, פון וואס ס'איז אפהענגיג די געזונ-דע און נארמאלע ענטוויקלונג פון אייראפע.

אפגעברענט דער שלאס פון שוועדישען טראנפאלגער

לאנדאן 21 (אטע) מען מעלדעט פון אָס-לאָ, אז די פערגאנגענע נאכט איז פערברענט גע-ווארען דער שלאָס פון שוועדישען טראַן-פאַלגער. דער גאַנצער בנין איז אָבגעברענט געוואָרען. די סיבה פון דער שרפה איז אַ קורץ-שלוס. דער טראַנפאַלגער האָט גענומען אַ פערזענליכען אַנטייל אין דער רעטונגס-אַקציע. דער שאָדען בעטרעפט 2 מיליאָן קראָנען.

דער היינטיגער גענעראל-שטרייק אין א"י

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

די הכנות צום אלגעמיינעם פראטעסט-שטרייק זענען שוין פערענדיגט. אלע יודישע אינסטיטוציעס וועלען זיין געשלאסען. דער ראבינאט האט בעפוילען אויף 3 נאכמיטאג אפצוריכטען תפילות אין די שוהלען. עס זאל אפגעשאפט ווערען די אימיגראציע-גזירה.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

אין אלע יודישע קרייזען אגיטירט מען פאר'ן שטרייק. א חוץ די אגודה, וועלכע האט ארויסגע-לאזען אנ'אויפרוף נישט צו שטרייקען.

גרויסער פראטעסט-מיטינג אין לאנדאן

לאנדאן 21 (יט"א טעלעגראפיש).

אין ווייטשעפעל איז פארגעקומען א גרויסער ציוניסטישער פראטעסט-מיטינג געגען דער אימי-גראציע-גזירה קיין א"י. די רעוויזיאניסטישע רעדנער האבען שארף אנגעגריפען פערזענליך דעם פראפ. ווייצמאן.

דער פארזיצער פון מיטינג האט מיטגעטיילט, אז פראפ. ווייצמאן האט זיך געווענדעט מיט א בריף צו מאקדאנאלד'ען און ער וואַרט אויף אנ'ענטפער.

פראטעסט פון יודישע ארביי-טער אין קאנאדע געגען דער אימיגראציע-גזירה

וואַרשאַ, 21 (יט"א טעלעפאניש).

דער וועלט-פערבאנד „החלוץ" האט דערהאלטען א רעפּעשע פון מאנטרעאל (קאנאדע), אז דארט איז פארגעקומען אנ'אלגעמיינע קאנפערענץ פון יודישען נאציאנאלען ארבייטער-פערבאנד מיט'ן אנ-טייל פון הונדערטער דעלעגאטען. די ידיעה וועגען דער אימיגראציע-גזירה קיין א"י האט אויף דער קאנפערענץ ארויסגערופען א געוואלדיגע פער-ביטערונג, ס'איז תיכף אוועקגעשיקט געווארען א שארפע פראטעסט-דעפעשע קיין לאנדאן. בערל לאקער האט אויף דער קאנפערענץ געהאלטען א רעדע וועגען דער סיטואציע.

„די האַק פון תליון" שארפער ארטיקעל פון „דבר"

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

„דבר" שרייבט אין א לייט-ארטיקעל:

„איהר פיהרער פון דער גרעסטער אימפעריע אין דער וועלט, פון דער מלוכה, וואו די זון געהט קיינמאל נישט אונטער, ווי אזוי האט איהר בעשלא-סען אויפצוהייבען די האַק פון תליון איבער דער אויפלעבונג פון פערפייניגסטען פאלק אין דער וועלט?!"

די גזירה און דער ועד הקהלות

לאנדאן 21 (יט"א טעלעגראפיש).

דער ועד-הקהלות האט אפגעהאלטען א זיצונג וועגען דער אימיגראציע-גזירה קיין א"י. עס איז בעשלאסען געווארען איבערצוגעבען דעם ענין אין דער ספעציעלער פאלעסטינא-קאמיסיע פון דעם ועד.

„פאלעסטיין" פאדערט אויף צו באיקאטירען די יודען

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

דער ארגאן פון דער אראבישער עקזעקוטיווע „פאלעסטיין" שרייבט, אז איצט, ווען ס'זענען איבער-געריסען די אונטערהאנדלונגען מיט דער אראבי-שער דעלעגאציע אין לאנדאָ, איז נישטא קיין שום מעגליכקייט פון א יודיש-אראבישער הערנעהנ-טערונג.

די צייטונג פאדערט אויף די אראבער צו א הערפטיגען באיקאט פון די יודען.

פראטעסט-טאג אין לאדז געגען דער אימיגראציע-גזירה קיין א"י

(—) נעכטען איז אין לאקאל פון לאדזער ציו-ניסטישען קאמיטעט, פארגעקומען א גרויסער פער-זאמלונג פון די ציוניסטישע גרופּירונגען, אין צוזא-מענהאנג מיט דער אימיגראציע-גזירה קיין א"י.

דעם פארזיץ האט געפיהרט רעפ. ד"ר ראזענ-בלאט.

עס האבען גערעדט רעפ. ד"ר ראזענבלאט, לאווניק יאעל, לעווין, ליכטענשטיין און שאפירא.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען צו ארגאַ-ניזירען אויף זונטאג א פראטעסט-טאג. בייטאג וועט פארקומען א גרויסער פראטעסט-מיטינג אין פילהארמאניע און שפעטער וועט פארקומען איבער די הויפט-גאסען א גרויסע פראטעסט-דעמאנסט-ראציע.

מיט'ן ארגאניזירען דעם פראטעסט-טאג, פער-נעהמט זיך א ספעציעלער קאמיטעט.

מאזלען-קראנקהייט אויף א שיף

ניו-יארק, 21 [ספ. טעל.] עטליכע צעהנד-ליג פאסאזשירען זענען אויף דער שיף „קאשטשושקא" קראנק געווארען אויפ'ן ווער אויף מאזלען.

די שיף איז פערהאלטען געווארען אין „פאלי-פאקס", וואו מ'האט אויפ'ן בעפעהל פון דאקטאר אראפגענומען 94 פאסאזשירען אין שפיטאל אריין.

די לאגע אין אינדיען

איז ווייטער א אונרוהיגע

לאנדאן, 21 (אטע) מ'מעלדעט פון באמ-ביי, וועגען א נייער פערשארפונג פון דער סיטוא-ציע, איינער פון די וועלכע האבען אנטיילגענומען אין אנגריף אויף דעם זאלץ גרופען אין וואדאלא איז איבערגעפאהרען געוואָרען דורכן טראמוואי. אין שטאָט האָט זיך פערשפרייט א קלאַנג, אז ער איז אומגעקומען דורך די הענד פון דער פּאָליציי. אין עטליכע שעה האט זיך צונויפגעזאמעלט א המון גאנדיס אנהענגער. די געוועלבער און בערזע זענען פערמאכט געוואָרען. דער קריגס-ראט פון קאנגרעס האט בעשלאָסען אויסצופיהרען א נייעם אנפאל אויף די זאלץ-מאגאזינען אין דהאראזאן.

נעבען מאדראס האט די פּאָליציי בעתן פו-נאנדערטרייבען אנ'אינדישען מיטינג בענוצט גע-וועהר. עטליכע מענשען זענען פערוואונדעט גע-וואָרען.

28 פאסאזשירען דערהרגעט ביי א באהן-קאטאסטראפע

מאסקווא, 21 (ספ. טעל.) אויף דער סטאַציע טשערנאיא וואס ליגט אויף דער באהן-ליניע מאסק-ווא-קאזאן איז פארגעקומען א באהן-קאטאסטראפע מיט א פראכט צוג, 28 פערזאָן זענען דערהרגעט געוואָרען 29 — שווער-פערוואונדעט.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. טעל. ...
... — 4 זל.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער ליטונג פון א. בעזמאן.
גאסטראלען פון מאריס לאמפע
אלע פארשטעלונגען צו פאלקס-פרייזען פון 1 ביז 3 זל.
שבת, 4 נאכמ. שבת, ד. 24, זונטאג, ד. 25, מאנטאג, ד. 26 9 אווענד
20 פרעמיערע!!! צום ערשטען מאל אין לאדז פרעמיערע!!! 20
No No
גרויסער סוקסעס פון מאריס לאמפע
פאלקסטימליכע געזאנג און טענץ
„מיטן רבינ'ס כח"
אין 3 אקטען פון לפידות. ראל שבתי — מאריס לאמפע.
אלע ארטיסטען אין פערשידענארטיגע ראלען
שיינע אויסשטאטונג. / ספעציעלע מוזיק. / חסידישע טענץ.
דינסטאג, ד. 27 9 אווענד. פרייזען פון 1 ביז 3 זל. גרעסטער ערפאלג
פון מאריס לאמפע אין שלום-עליכמ'ס בעסטע מייסטערווערק געשפילט
געוואָרען דורך מאריס לאמפע אין די גרעסטע שטעט פון פוילן מיט א ריזיגן ערפאלג
„טוביה דער מילכיגער"
אין 4 אקטען פון שלום עליכם. ראל טוביה מאריס לאמפע.
ס'נעהמען אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכטאווקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, וו. נייהויז, פאלאנסקי, ראקאו.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

גאנץ לאדז
וועט זיין ד. 2-טען טאג שבועות
דינסטאג, דעם 3-טען יוני אין
העלענאוו
אויף דער
גראנדיעזער יודישער
גארטען-
פערוויילונג
א. ב.
זון, לופט, גרינס, ספארט
דאס וועט זיין דער גרעסטער יודישער
ספארט- און פערוויילונגס-טאג
פון היי-יעהריגען זומער-סעזאן!

לאדז
22 מאי 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
22 מאי 1930

ארץ־ישראל
א קרבן פאר אינדיען

די געשעהענישען אינ'ם פאליטישען לעבען פון דער בריטישער אימפעריע פאר די לעצטע פאר װאכען האבען זיך אזוי צוזאמענגעשטעלט, אז זיי האבען געבילדעט א גאר גינסטיגען פאדען פאר דער פאלעסטינער אראבישער דעלעגאציע און זייערע פאר־הערונגען פון דער ענגלישער רעגירונג. עס האט די אראבער אפגעליקט צו טרעפען גראד אויף דעם מאמענט ווען ענגלאנדס אינטערעסען זיינען קאנצענטרירט נישט אויף אויסלענדישער פאליטיק נאר אויף קאלאניאלע אנגעלעגנהייטען. אויפ'ן געביט פון אויסלענדישע פאליטיק רעכענט זיך די ענגלישע רעגירונג, צוגלייך מיט אנדערע מלוכות אויך מיט'ן יודישען דעת־הקהל. ווען אבער וויכטיגע קאלאניאלע פראבלעמען דארפען געלעזט ווערען, דאן האט די יודישע אויסלענדישע מיינונג גאר קיין איינפלוס נישט. דא שפילט דווקא א גרויסע ראלע די מיינונג פון דער מוסולמענישער וועלט.

אויפצוהאלטען א פריינטליכע בעציהונג פון די מוסולמענער איז פאר די ענגלענדער פון קאלאסאל־גרויסער וויכטיגקייט.

ענגלאנד ווייס גאנץ גוט, אז אויף דעם מוסול־מענישען עלעמענט אין אינדיען קען זי זיך נישט אויף לאנג פערלאזען. כל זמן אבער דער ברודים אין אינדיען האלט אן, מוז ענגלאנד זיך מיהען מיט אלע מיטלען האלטען די מוסולמענער אויף איהר זייט. — מיט מוסולמענישע שטימונגען און מיינונגען אין אינדיען און ענגלאנד דער בער שטארק פערא־נטערעסירט אין איצטיגען מאמענט. זי מוז זיך מיט זיי רעכענען און אזוי ווייט ווי מעגליך זיי צופרידענ־צושטעלען. און אז די אלאינדישע מוסולמענישע קאנפערענץ עפאר ארץ־ישראל האט אנגענומען רע־זאלוציעס, קען די ענגלישע רעגירונג זיי נישט איג־נאנצען איגנארירען. אין דער דעליקאטער סיטואציע מוז ענגלאנד דעמאנסטרירען פריינטליכע בעציהונג אויך צו די מוסולמענער אין ארץ־ישראל, צו דער כלומרשט נעקריוודעטער אראבישער בעפעלקערונג.

אויך די אראבישע דעלעגאציע און אינדיען האט גלייך איינגעזעהען די וויכטיגקייט און גליק־ליכע דער מאמענט פאט זיי אן. זיי האבען אבער אויך געוואוסט, אז די טאקטיק און די ארגומענטען וועלכע זיי קענען געברויכען אין עבר־הירדן און אין איראק וועלען דא נישט האבען קיין איינפלוס. נאך אלעמען זענען דאך די אינדישע מוסולמענער נישט קיין אראבער און דער געדאנק פון א „פער־איינגטע אראבישע אימפעריע" אינטערעסירט זיי נישט. נאציאנאלע פערוואלטשאפט בעזיצען זיי נישט און זיי האבען דעריבער בעשלאסען מעהר צו אונטער־שטרייכען די רעליגיעזע מאמענטען. די שקרים פון די אראבער וועגען דער געפאהר, אין וועלכער די הייליגע שטעלען די מוסולמענישע רעליגיע, האבען אויף די ענגלענדער קיין איינפלוס נישט געהאט ווייל דער לינען איז געווען נאר בולט. אינדיען אבער איז א ווייט לאנד און דארט זעלבסט שקרים, וועלכע האבען גע־פיהרט צו די אויגוסט־אומרוהען, האט זי אויך בענוצט אין אינדיען. „די הייליגע ערטער אין ארץ־ישראל וועלכע די אראבער האבען בעוואכט אין פער לויף פון דרייצעהן הונדערט יאהר, זענען איצט אין געפאהר". אט די ווערטער האט דער מולא פון דער גרויסער האזשאזרא־באהאראא־געמיינדע גע־זאגט, און דערמיט נאכגעזאגט די ווערטער פון דער אראבישער דעלעגאציע, אז די באלפור־דעק־לאראציע און דער מאנדאט שטעלען אין סכנה דעם מוסולמענישען גלויבען אין ארץ־ישראל.

ווי ווייט די אינדישע מוסולמענער האבען זיך געלאזט פערפיהרען פון די אראבער איז צו זעהען פון דעם, אז זיי בעטראכטען אלס פאקט וועלכער איז בעשטעטיגט געווארען דורך דער אויספארשונגס־קאמיסיע, אז „דער הויפטמאטיוו, וועלכער האט געפיהרט צו די אומרוהען איז געווען די יודישע פראוואצירונג פון די אראבער דורך בעליידיגען די מוסולמענישע רעליגיע".

דא שטעקט די האנט פון דער אראבישער דע־לעגאציע פאר וועלכער קיין מיטעל איז נישט טריף און קיין לינען איז נישט נידערטרעכטיג גענוג. אבי נאר דער־גרייכען זייער ציל. נישט גענוג וואס זייער פראפאגאנדע איז נישט עהרליך, איז זי אבער אויך נישט איבערגעשפיצט. טענות, וועלכע זענען שוין אויף הויט „מיט אותיות און מופתים בעוויזען געווארען אלס פאלש, ווערען כסדר געברויכט. סיסטעמאטיש און מעטאדיש ווערען זיי איבערגעחזרט אין רעדע און שריפט פון יעדען פרא־אראבישען רעדנער און שרייבער. א שקר, וואס מען חזרט איבער הונדערט מאל, ווירקט אפט מאל מעהר, ווי אן אמת.

א. פ.

—:=:—

קאנפערענץ פון אמעריק. רבנים
פאדערט 250 טויז. דאל. אויף ישיבות

ניו־יארק (יט"א) אויף דער קאנפערענץ פון אמעריקאנער רבנים ־ וואס איז לעצטענס אפגעהאל־טען געווארען איז בעשלאסען געווארען צו פארערען פון דער „פעראייניגטער יודישער קאמפיין" 250,000 דאלאר אויף צו שטיצען ישיבות. עס איז אויך בע־שלאסען געווארען ארויסצושיקען א רבנים־דעלע־גאציע, וואס וועט אונטערזוכען די לאגע פון די ישיבות אין אייראפא און ארץ־ישראל. חוץ דעם האט די קאנפערענץ בעשלאסען צו פערברייטערען דעם „עזרת תורה פאנד" כדי צו שטיצען די פערארימטע רבנים, שוחטים, חזנים און אנדערע כלי־קודש אין אייראפא און ארץ־ישראל.

ווי אזוי איז געגאנגען די אימיגראציע־גזירה
אפיציעלער קאמוניקאט פון דער „יודישער אגענץ"

ירושלים (יט"א) די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ איז א"י האט פערעפענטליכט פאל־גענדען אפיציעלען קאמוניקאט:

די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ וויל בעקענען די עפענטליכע מיינונג מיט'ן פאקטישען פערלויף פון די געשעהענישען אין צוזאמענהאנג מיט דער פראגע פון אימיגראציע־ערלויבנישען קיין ארץ־ישראל אויפ'ן נאכפאלגענדען האלביאהר.

דעם 17־טען פעברואר, נאכדעם ווי די עקזע־קוטיווע האט געמאכט געוויסע פארשטעלונגען, האט די א"י־רעגירונג בעשטעטיגט 950 אימיגראציע־סערטיפיקאטען אלס פארשוס אויפ'ן האלביאהר אפריל־סעפטעמבער. דעם 17־טען מערץ האט די עקזעקוטיווע דערלאנגט אויפ'ן געהעריגען וועג א פלאן, וועלכען בעשטעטיגט אויף דעם האלביאהר א העלפט פון דער יעהרליכער קוואטא ארבייטס־אימיגראנטען אין דער הויך פון 3 143. דעם 12־טען מאי האט דער לייטער פון דער אימיגראציע־אבטיי־לונג מיטגעטיילט דער עקזעקוטיווע, דאס נאכדעם ווי דער אימיגראציע פלאן איז בעטראכט געווארען צו ערטיילען 3,300 סערטיפיקאטען, איינגערעכנט שוין די דערמאנטע 950.

דעם 14־טען מאי איז קאל. קיש איינגעלאדען געווארען צום הויפט־סעקרעטאר פון דער א"י־רעגירונג, וועלכער האט איהם איבערגעגעבן, דאס לויט אנאנווייזונג פון דעם קאלאניעןסעקרעטאר, האט דער הויך־קאמיסאר פעראָרדנעט מבטל צו מאכען די סערטיפיקאטען, וואס זענען שוין בעד שטעטיגט געווארען אין דעם בריף פון 12. מאי און אבהאלטען זיי ביז צו דער פערענדיגונג פון דער סימפסאנס אויספארשונג.

קאל. קיש האט זיך דאן געווענדעט וועגן אנ־אויפנאהמען ביים הויך־קאמיסאר און האט אין נאמען פון דער יודישער אגענץ איבערגעגעבן א פייער־ליכען פראטעסט געגען דעם אבשטעלען, צוליב פאר־ליטישע מאטיווען, די אימיגראציע, וועלכע די א"י־רעגירונג האט אנערקענט אלס עקאנאמיש בער־רעכטיגט.

וועגען צוריקציהען די אימיגראציע־ערלויבני־שען האט נאכדעם פארמעל מיטגעטיילט דער עקזע־קוטיווע דער לייטער פון אימיגראציע־דעפארטא־מענט אין א בריף פון 16. מאי. אין דעם וועלכען בריף זענען בעשטעטיגט געווארען די פריהער ארויס־געגעבענע 950 סערטיפיקאטען, פון וועלכע 485 זענען פונאנדערגעטיילט געווארען שוין אין די לעצטע וועלכען טאג. די אימיגראציע פון אנדערע קאטעגא־ריעס, — שטעלט ווייטער פעסט דער קאמוניקאט — איז נישט געענדערט געווארען.

די יודען אין בוכארע לעבען איצט ווי מענשען
אבער עקאנאמיש איז זייער שלעכט

אלט־בוכארע (יט"א) דער פארשטעהער פון דער יט"א, וועלכער מאכט איצט א רייזע איבער בוכארע, כדי זיך צו בעקענען מיט דער לאגע פון די דארטיגע יודען, האט פעסטגעשטעלט, אז די יודישע בעפעלקערונג אין בוכארע האט זיך אונטער דער סאוויעטישער מאכט פערקלענערט אויף א העלפט. אין אלט־בוכארע, וואו די צאהל יודען דאס פאר דער רעוואלוציע דערגרייכט ביז 8000 נפשות, זענען איצט פערהאן נישט מעהר ווי 2000 יודען. אין גאנץ סאמארקאנדער ראיאן זענען איצט פערהאן נישט מעהר ווי 15,000 יודען, און מאשקענטער קרייז — דריי טויזענד יודען. סך־הכל זענען אין גאנץ בוכארע איצט פערהאן 45,000 יודען.

די סאוויעטישע מאכט האט אפגעשאפט פאר די בוכארער יודען אלע בעגרענצונגען, וואס האבען פאר זיי עקזיסטירט דורות־לאנג און וועלכע האבען זיך אויסגעדריקט אין דעם, וואס די יודען האבען געמוזט זיך ארומטראגען מיט שטריק, ווען זיי זענען געגאנגען אין גאס, זיי האבען נישט געטארט פאהרען איבער'ן זונדערע קווארטאלען. די יודישע בעפעלקערונג איז שטאט רייטענדיג. יודען האבען געמוזט וואוינען אין בע־ דעריבער זעהר צופרידען מיט דער „פאליטישער און מענשליכער בעפרייאונג. זי איז אבער זעהר שטארק דערשלאגען צוליב דער שלעכטער עקאנא־מישער לאגע.

דער גרעסטער טייל פון דער יודישער בעפעל־קערונג אין בוכארע איז בעשטאנען פון הענדלער, ווען די סאוויעטען האבען פערנומען די מאכט, האב־בען די מעהר פערמעגליכע יודען זיך אריבערגע־שמוגעלט קיין פערסיע און קיין אפגאניסטאן. אין בוכארע זיינען געבליבען בלויז די יודישע אריסקייט, וואס בעשעפטיגט זיך מיט פערשידענע מלאכות ווי שניידעריי, קירזשנעריי און זייד־וועבעריי.

אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער אוזבעקיסטאנער רעגירונג איז דער קארעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור אינפאר־מירט געווארען, אז היינט־צו־טאג זענען שוין אין בוכארע פערהאן איבער דרייסיג יודישע לאנדווירט־שאפטליכע ארטעלען, וואס צעהלען איבער 2000 יודישע מיטגלידער. די סאוויעטישע רעגירונג פון אוזבעקיסטאן האט אויך [illegible] אין בוכארע קארגע פערציג יודישע האנדווערקער־ארטעלען, וועל־כע גיבען ארבייט העכער 4000 בוכארער יודען. די ארטעלען האבען גענוג רויה־מאטעריאל, זיי האבען אבער נישט די נויטיגע מאשינען. לויט דער פער־זיכערונג פון דעם וויצע־פרעמיער פון אוזבעקיסטאן וועלען אין דער נאהענטסטער צוקונפט בעזעצט ווער־רען אויף ערד נאך 5000 בוכארער יודישע פאמיל־יעס. דער וויצע־פרעמיער פון אוזבעקיסטאן האט אויך אינפארמירט דעם קארעספאנדענט פון דער יט"א, אז יודישע פרויען אין בוכארע ווערען איצט אריינגעצויגען און זעהר א גרויסער צאהל אין די בוכארער זייד־פאבריקען אלס ארבעטערינס.

א פראלעטארישע אוניווערזיטעט
אונטער'ן שוץ פון בעלגישען קעניג

א בריף פון בריסעל

אין בעלגיען זענען פערהאן אזוי ווי אין אנ־דערע קאפיטאליסטישע ישובים פון דער אלטער און נייער וועלט, 4 אוניווערזיטעטן ר.ה. אויפ'ן פשוטען הארעפאשניקס לשון ווארשטאטען, וואו עס ווערען פאבריצירט דיפלאמען אויף מעדיצין, יוריספרודענץ, פילאזאפיע, טעכניק...

צי קען אבער אן ארימער בחור אהער מיידעל אריבערטרעטען דעם שוועל פון אוניווערזיטעט?

דער אוניווערזיטעט איז פראנק און פריי פאר אלע בירגער, אהן אונטערשיד פון גלויבען, רעלי־גיע, סאציאלע לאגע, קאסען א.ד.ג. און דאך האט דער אוניווערזיטעט זיך פאקטיש פערוואנדעלט אין א קרעמעל, וועלכע בעדינט אויסשליסליך די בורזשו־אזיע און מיטעלמעסיגע עלעמענטען פון דער גע־זעלשאפט, פאקטיש עקזיסטירט נישט דער אוני־ווערזיטעט פאר'ן קינד פון ארבייטער, פאר'ן קינד פון הארעפאשניק.

די ארגאניזירטע בעלגישע ארבייטערשאפט האט פערשטאנען ווי צו פערענטפערען די „אנגעווי־טאגטע פראבלעמען. אין סאמע הארצען פון דער בעלגישער אינדוסטרי, אין סאמע הארצען פון בעל־גישען פראלעטארישען ישוב אין שארלערואַ, איז אויפגעשטעלט געווארען אן אוניווערזיטעט פון „אר־בייט" אדער ווי ער האט זיך קונה שם געווען אונ־טער'ן נאמען: „פראלעטארישער אוניווערזיטעט".

אין רעכטען מיטעלפונקט פון בעלגישען אינ־דוסטריעלען געגענד, אין סאמע הארצען פון דער האלב־מיליאנינער הארעפאשנער מאסע, פון וועל־כער מעהר ווי 85 פראצענט זענען בעשעפטיגט אין דער שווערער אינדוסטרי, אין שארלערואַ איז געבוי־רען געווארען און אויסגעהאדעוועט געווארען דער פענאמען — דער „פראלעטארישער אוניווערזיטעט".

לכתחילה האט עס זיך געהאנדעלט וועגען אנ־אוונד־שול מיט א בעגרענעצטען פראגראם, וואס האט געדארפט דערלויבען דעם ארבייטער, וואס איז דעם גאנצען טאג בעשעפטיגט אויפ'ן פאבריק, זיך צו פערפולקומען, אין משך פון די פאר פרייע אווענד־שעה'ן אין זיינע ידיעות און טעכנישע. די בעדערפ־נישען פון מאמענט האבען געשטויסען די שולכעלע אויפ'ן ברייטען שליאך ארויס, גייע הארייזאנטען האבען זיך פאר איהר ברייט פונאנדערגעעפענט, און פון א קליינער אווענד־שול איז זי דערהויבען גע־ווארען ביז צו דער שטופע פון אן אוניווערזיטעט.

דער פראלעטארישער אוניווערזיטעט שטעהט הן וויסענשאפטליך, הן טעכניש נישט נידעריגער, אויב נישט העכער, פאר די אנדערע אפיציעלע מלוכה־הויכשולען.

דער אונטערשיד בעשטעהט נאר אין דעם וואס דער „פראלעטארישער אוניווערזיטעט" בעדינט א סטודענטען־ארמעע וועלכע איז מחמת מאטעריעלע פערהעלטנישען געצוואונגען צו פערברענגען 8 שעה אין דער שווערער אינדוסטרי און פערמאגט נעצייל־טע שעהן אויף צו דערלערנען די אבער יעגע ספעציאליטעט.

דער אוניווערזיטעט איז צוגעפאסט צו די בע־דערפענישען פון סטודענט; פערשטעהט זיך, אז עס קען קיין רייד נישט זיין וועגען פאדערען א בילדונג צענז פון מיטעלשול כדי אריינצוטרעטען אין אוני־ווערזיטעט.

די סטודענטען ווערען איינגעטיילט אין פערשי־דענע גרופען, און קורסען לויט זייערע קענטנישען און איבערהויפט נאטירליכע נטיות, און די סעלעק־ציאנס־סיסטעם האט זיך ארויסגעוויזען פאר א פול־קום בעפרידיגענדער.

דער אוניווערזיטעט אנטוויקעלט זיך גלענצענד, וואס פון טאג ווערט ער אלץ שטארקער, אלץ פעס־טער, צעוואקסט זיך סיי אין דער טיף. סיי אין דער ברייט, צום היינטיגען טאג שטעהט ער שוין מיט זיין צאהל שילער נישט אפ פון אלע אנדערע בעלגישע אוניווערזיטעטען. אין דעם מאמענט איצט פערמאגט דער „פראלעטארישער אוניווערזיטעט" 3650 סטו־דענטען. דאס איז א ציפער א גאר בעדייטענדע, נעהמענדיג אין אכט, אז די בעלגישע מלוכה־אוניווערזיטעטען פערמאגען דורכשניטליך נישט מעהר פאר 2—3 טויזענד סטודענטען. די לייטונג איז גע־צוואונגען געווארען צו גרינדען סאפעלטע קורסען, צו דופלירען איינינע פארלעזונגען און לאבאראטאר־יעס, כדי צו געבען די מעגליכקייט די גרויסע מחנה סטודענטען נאכצופאלגען די אפיציעל־אנגעמערקטע פראגראם.

עס זענען געשאפען געווארען פארטמאנדיגע נאכמיטאגיגע און אזענד־קורסען, אזוי קען יעדער איינציגער אויסוועהלען די קורסען, די וועלכע אר־בייטען, למשל, בייטאג, בעזוכען די אווענד־קורסען און דאס זעלבינע פערקעהרט.

איבערהויפט ווערט זעהר פיל אכט געלייגט אויף די טעכנישע למודים, מען דערלערנט גרינדליך אלע צווייגען פון דער מאדערנער אינדוסטרי; מען פערטיפט זיך אין אלע טעכנישע דערפינדונגען און „נסים" פון צוואנציגסטען יאהרהונדערט. דאס ווערט נישט געמאכט טרוקען, טעארעטיש, נאר לעבעדיג, פראקטיש! א גרויס אנזעהן ווערט געלייגט אויף דער פראקטישער זייט פון שטודיום, די ערנסטע זענען בייהילפיג די פיל־צאהליגע רייך־איינגעארדנע־טע לאבאראטאריעס. אבער אויך אנד. וויסענשאפ־טען און קענטנישען ווערען נישט נעגליזשירט. ווערען נישט פערנאכלעסיגט אין „פראלעטארישען אוניווער־זיטעט". א בעזונדערען פלאץ, צווישען די פילצאה־ליגע אוניווערזיטעטען דיסציפלינען פערנעהמט אויך קונסט, ווי למשל: מוזיק, מאלעריי, סקולפטור...

דער אונטערריכט געפינט זיך אין די הענט פון די סאמע בעגאבטע און דערפאהרענסטע פראפעסארען. יעדער לימוד געפינט זיך אונטער'ן אויפ־זיכט פון א מומחה. און מחמת דעם וועט אויך נישט זיין קיין חידוש, וואס די פראפעסאר־קערפערשאפט צעהלט א געזינטעל פון 240 מיטגלידער. און די אלע 240 פראפעסארען זענען ספעציאליסטען אין זייער פאך.

און הגם דער אוניווערזיטעט פערנעהמט א שטח פון העכער 6 העקטאר, האט ער זיך דאך ארויסגעוויזען פאר צו קליין אויף צו בעפרידיגען די בעדערפנישען פון דער פראלעטארישער סטודענטען־שאפט, וועלכע מעהרט זיך און פרוכפערט זיך פון טאג צו טאג.

דער אוניווערזיטעט פערמאגט זעלבסטפערשטענדליך א ביבליאטעק — אפילו נישט גאר קיין רייכע, א ביבליאטעק פון קנאפע 30.000 בענדער מאנאטליך ווערען פערליהען 10.000 בענדער. דאס איז א ציפער, וואס קיין איין בעלגישע ביבליא־טעק קען נישט דערגרייכען, אפילו די רייכסטע און גרעסטע בעלגישע ביבליאטעק — די „קעניגליכע ביבליאטעק" פון בריסעל גיט ארויס א סך מינימער ווי 10 טויזענד בענדער מאנאטליך.

י. ס.

איינער פון די עלטסטע יודישע ארטיסטען
רודאלף מארקס געשטארבען

ניו־יארק, (יט"א) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 63 יאהר איינער פון די עלטסטע יודישע ארטיסטען רודאלף מארקס. (זיין ריכטיגער נאמען איז ראדקונסאן). רודאלף מארקס איז גע־בוירען געווארען אין ארעם, אין די יונגע יאהרען האט ער עמיגרירט קיין לאנדאן און האט זיך גלייך אויסגעצייכענט אלס שוישפילער. אין משך פון 15 יאהר האט מארקס געשפילט אין די טעאטער־טרופעס פון יעקב אדלער, דוד קעסלער, באריס טאמאשעווסקי און אנדערע. רודאלף מארקס האט אויך פערפאסט איינינע טעאטער־פיעסעס. אין די לעצטע יאהרען האט זיך רודאלף מארקס פערנומען כמעט אויסשליסליך מיט ארוואקאטען־פראקטיק.

ניי׳ער פאל׳קסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 22 כ״ד אייר תר״ץ	מאי זון־אויפגאנג 3.40 זון־אונטערגאנג 7.25

בעשטעטיגטע און אפגעזאגטע פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

די מיר האבען שוין געכטען מיטגעטיילט, האט די אקציען־געזעלשאפט שווייקערט בעקומען א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען אויף 3 חדשים. די פירמע איז געגרינדעט געווארען מיט 65 יאהר צוריק און יאהר 1865. זייט 32 יאהר איז די פירמע פערוואנדעלט געווארען אין אן אקציען־געזעלשאפט. בעת'ן קריג האט די פירמע פערלוירען 2 מיליאן רובעל אין רוסלאנד; די דייטשע אקופאנטען האבען אויך א סך פיל צוגענומען בײ דער פירמע, א.א.וו. און די פירמע איז ביז לעכטווין וואס איז אנשטאט 2.500 ארבייטער, לעצטענס בעשעפטיגט בלויז 600 ארבייטער.

מיט א פאר יאהר צוריק האט די פירמע געגרינדעט א נייע גומי־אפטיילונג, וועלכע האט בעשעפטיגט 500 ארבייטער.

דער בילאנס פון דער פירמע אויפ'ן 1. אפריל 1930 האט זיך געשלאסן מיט דער סומע פון 23 מיליאן זלאטים.

פון די באנקראטירטע פירמעס, און פון די, וואס האבען בעקומען א געריכטס־אויפזיכט, האט נאך די פירמע לעאנארד צונגעשטעלט א גרעסערען בילאנס. דער אקציען און אמארטיזאציע קאפיטאל בעטרעפען 16 מיט א האלב מיליאן זל., פלעצער, געבייידעס און מאשינען בעטרעפען 13 מיט א האלב מיליאן זל. (בלויז מאשינען — 9 מיליאן זל.) די איבעריגע 3 מיליאן זענען פליסיגע און האלב־פליסיגע קאפיטאלען. קורצטערמינע פערפליכטונגען בעטרעפען 3 מיליאן זל. א חוץ דעם זענען פערהאן חובות אויף משכנות. דער בילאנס ווייזט ארויס א היזק פון 150 טויזענד זל. די שוועריגקייטען זענען ענטשטאנען צוליב די פערקלענערטע אומזאצען.

דאס האנדעלס־געריכט האט אנגעשאפט די געריכטס־אויפזיכט איבער דער פירמע ברידער קאר פעטמאן (אינהאבער מיעטשיסלאוו און ל/א קאפער מאן און דניאל ראנגעוויטש). און סעפטעמבער איז אנגעקומען א ווענדונג ווענען פראלאנגירען די צאהלונגען. דער בילאנס האט זיך געשלאסן מיט דער סומע 350,000 זל. דאס געריכט האט דער פירמע ערטיילט א פראלאנגאציע אויף 3 חדשים און שפעטער די פראלאנגאציע פערלענגערט ביז'ן 2. מאי. איצט האט די פירמע זיך געווענדעט מיט דער ערקלערונג, אז זי זאגט זיך אפ פון די ווייטערדיגע פראלאנגאציעס.

דאס געריכט האט אפגעזאגט דער פירמע ו. לעווין" (פיעטריקאווער 18) דאס ערטיילען פאר א געריכטס־אויפזיכט און פראלאנגאציעס פון די צאהלונגען.

חתונה געהאט מיט דער קריסטליכער שנור

א יודישער סטודענט שמד'ט זיך, און האט חתונה מיט א קריסטין. — זיין מוטער שטארבט פאר עגמת נפש. — ווערט ער דעריבער צוריק א יוד, און זיין אלטער טאטע שמד'ט זיך און „שטעלט א חופה" מיט זיין זוהנס ווייב

ן— נעכטען האט זיך אין ראבינאט פענאנדערגע־וויקעלט איינע פון די זעלטענע געשיכטען, וועלכע ס'זענען ווען נאטירט געווארען אין דער כראניק פון די ראבינאט מעשיות.

די געשיכטע דערציילט זיך אויף פאלגענדען אופן:

וואוינט אין לאדז שוין זייט 25 יאהר אויף פא־מארסקא גאס , דער יודישער אינזשעניער כ—טש. דער דאזיגער אינזשעניער ארבייט שוין זייט 2 צעהנד־ליג יאהר אין איינע פון די גרעסטע פאבריקען אין לאדז. ער האט זיך גליקליך געלעבט מיט זיין פרוי, וועלכע האט געשטאמט פון א גרויסען יודישען יחוס און מיט א זוהן, וועלכע האט אין יאהר 1925 געענ־דיגט א גימנאזיע אין לאדז, און דאן אנגעהויבען צו שטודירען אין ווארשא. דער יונגער כ. האט שטודירט ארכיטעקטור אין ווארשאווער פאליטעכניקום און גע־לעבט הארגלאז אויפן חשבון פון זיין פאטער.

יונג בלוט רוהט נישט און דער יונגער סטודענט האט זיך פערליבט אין א יונגער סטודענטקע, וועלכע שטאמט פון ראדאם און האט אויך שטודירט אין ווער־שא. וואלט אין דעם נישט געווען קיין שום ביז דער איינציגער זוהן וואלט געפועלט ביי זיינע עלטערען, אז ער זאל חתונה האבען מיט דער אויסדערוועהלטער פון זיין הארץ, הגם זי איז געווען א בלוט־ארימאן. איז אבער די מעשה וואס די דאזיגע סטודענטקע איז געווען א קריסטין. און דאס איז שוין נישט גע־ווען אזוי לייכט. מילא ביים פאטער וואלט דער זוהן שוין אפשר געפועלט. דער יודישער אינזשעניער האט נישט אזוי שטארק מדקדק געווען אויף אזעלכע זא־כען אבער די מאמע, האט בשום אופן נישט געוואלט א'נגעהען, אז איהר איינציגער זוהן זאל זיך שמדן און חתונה האבען מיט א קריסטליך מיידעל.

דאס איז געווען מיט דריי יאהר צוריק. אין שטוב ביים אינזשעניער האבען זיך אנגעהויבען שטארקע מחלוקות, דער זוהן האט געדראהט דער מאמע מיט, ז ביי'זען און דער טאטע איז געבליבען ניטראל. די מאמע האט בשום אופן נישט געוואלט איינגעהען אויפ'ן שי־דוך, און מען איז זיך בעגאנגען אהן איהר. אין א שעהנעם העלען זומער־טאג אין יאהר 1927 איז דער יונגער סטודענט כ. אוועק מיט זיין כלה די קריסטלי־כע סטודענטין סקושינסקא אין א ווארשאווער קירכע. זיך אפגעשמדט, גענומען „שלוב" און אהיימגעקו־מען צו זיין מאמען און געזאגט „מזל־טוב", דווקא אויף יודיש. די מאמע האט זיך גארנישט אנגערופען. נאר גרויסע הייסע טרערען האבען זיך געקייקעלט איבער איהר בלייך געווארענעם געזיכט. ווען זי האט זיך בע־רוהיגט האט זי ערקלערט, אז זייט זי וועט לעבען וועט זי נישט רעדען נישט מיט איהר זוהן און נישט מיט איהר „שנור". און זי האט ווארט געהאלטען, דער זוהן מיט זיין יונגער פרוי האבען געוואוינט אין ווא־רשא און ווייטער שטודירט. די מאמע אין לאדז איז גע־ווארען אלץ בלייכער און בלייכער, אלץ פערצווייפעלטער און פערביטערטער. אין א געוויסע צייט ארום — מקען נישט זאגען אויף זיכער צוליב וועלכער סיבה — האט די פרוי אינזשעניער כ. אנגעהויבען קרענקען אזוי ווייט, אז מ'האט די געמוזט ארויספיהרען קיין דייטשלאנד, און מיט א יאהר צוריק איז די פרוי כ. געשטארבען, נישט זעהענדיג זיך מיט איהר איינצי־גער.

פון דעמאלט אן האט דער יונגער כ. נישט גע־האט קיין רוה. האט זיך נישט געקענט קיין ארט געפי־נען איהם האט זיך אלץ אויסגעדאכט, אז ער, און נישט עפעס אנדערש איז דער מערדער פון זיין מוטער ער האט געזוכט צו נעהמען אויף זיך עפעס א שטראף מיט וועלכער ער וואלט געקענט אפקויפען זיין גרוי־סע זינד בנוגע זיין מוטער. גאנצע חדשים האט ער זיך אזוי געפלאגט, ביז ער איז געקומען צו דער איבער־צייגונג, אז דאס איינציגע, וואס ער מוז טון, כדי צו בערוהיגען זיין געוויסען, און צו ברענגען רוה זיין מא־מען אין קבר איז — צוריק אריבערגעהען צום יודענ־טום און זיך פונאנדערגעהען מיט זיין קריסטליכער פרוי; אגב האט דער סטודענט ביי זיין ווייבעל קיין לעקודלעך נישט געגעסען און האט געהאט אויסגע־שטעהען שרעקליכע צרות.

סוף־כל־סוף האט דער יונגער כ זיך ענטשלא־סען און ערקלערט זיין פרוי, אז ער ווערט צוריק א יוד און רייסט אוועק מיט איהר אלע בעציהונגען.

נישט אזוי לייכט איז אבער איהם דאס אנגעקו־מען. די פרוי־סטודענטין האט איהר מאן געמאכט ווילדע און ווייסטע סקאנדאלען, האט איהם געשטערט, וואו און מיט וואס זי האט נאר געקענט. זי איז געקו־מען קיין לאדז צום אינזשעניער כ. און ערקלערט, אז זי וועט נישט פיהרען ארויסגעהען פון זיין שטוב, ביז ער וועט נישט בעוועגען זיין זוהן, אז ער זאל זיך אפזאגען פון זיין פלאן צוריק צו ווערען א יוד און זאל ווייטער מיט איהר וואוינען.

דער יונגער סטודענט כ. האט זיך אבער געטאן דאס זיינע. ער האט ערלעדיגט אלע פארמאליטעטען אין ראבינאט און צוריק געווארען א יוד און צו זיין קריסטליכער פרוי נישט צוריקגעגאנגען.

אבער דא איז ערשט געשעהען די אמתע סענ־סאציע, די יונגע פרוי כ. האט דערהייל געוואוינט בײ איהר שווער און געווארט, אז ער זאל פועלן בײ זיין זוהן לטובת איהר.

דער אלמן אינזשעניער כ. שוין א מענש פון קרוב 60 יאהר איז אבער געווארען נישט גלייכגיל־טיג צו זיין יונגער שנור און אנגעהויבען אינטערע־סירען איהר, אז זי דארף זיך גארנישט מצער זיין, וואס איהר מאן וויל זי אוועקווארפען און צוריק ווע־רען א יוד.

— אויף דעם — האט דער אלטער געענטפערט — איז פערהאן אן עצה — איך וועל ווערען א קריסט און דו וועסט ווערען, אנשטאט מיין זוהנ'ס פרוי — מיין ווייב.

די שנור האט נישט אזוי שנעל געענטפערט אויף דעם דאזיגען פארשלאג, נאר ווען זי האט זיך איבערצייגט, אז איהר מאן איז טאקע אויף אן־אמת געווארען צוריק א יוד און זי האט קיין שום האפע־נונגען נישט מעהר, האט די מספים געווען אויפ'ן פארשלאג פון איהר שווער, וועלכער האט זיך טא־קע געשמדט און געווארען דער מאן פון זיין שנור.

קאכט זיך מיט דער דאזיגער מעשה אין די קריי־זען, וואס קענען די פאמיליע כ. ווי איז א קעסעל.

448 געווינסען אויף 2,000,000 זלאטעס

אבליגאציעס פון דער פרעמירטער בוי־הלוואה

די פרעמירטע בוי־הלוואה, וועלכע עס האט ארויסגעלאזט דאס פינאנץ־מיניסטעריום אויף א סומע פון 50 מיליאן זל. אין געלד — דאס איז א סאלידע, נוצליכע און זיכערע לאקאטע פון קא־פיטאל.

אבליגאציעס זענען צוגענגליך פאר די פריוואט־סטע קרייזען פון דער בעפעלקערונג, ווייל אן אבליגאציע בעטרעפט 50 זל.

אבליגאציעס צו נארמאלע פרייזען קען מען בעקומען פונ'ם 2. ביז'ן 16. יוני 1930 אין פ.ק.א. און אלע ערנסטע באנק־אינסטיטוציעס און אין יערען פאסט־אפטיילונג.

די וואס קויפען אבליגאציעס האבען גאראנ־טירט די פולע ווערט פון דעם איינגעצאהלטען געלד, ווייל דער גאנצער קאפיטאל צוזאמען מיט די פראצענטער ווערט צוריקגעקערט לויט דעם ווערט פון רייכעם נאלד.

די אבליגאציעס זענען פריי פון שטייערען פון קאפיטאל און פון רענטע.

די אטראקציע פון דער פרעמירטער הלוואה זענען 448 געווינסען א יאהר אויף א סומע פון 2,000,000 זל.

די ציהונגען וועלען פארקומען אין משך פון 20 יאהר יעדען 1־טען נאוועמבער, פעברואר, מאי, אויגוסט. און עס וועלען געצויגען ווערען 4 פרע־מיעס צו 250,000 זל., 4 פרעמיעס צו 50,000 זל. 40 פרעמיעס צו 10,000 זל., און 400 פרעמיעס צו 1000 זל.

די אויסצאהלונגען פון די פרעמיעס קומען באר און שום אפרעכנונגען און די שאנסען פון געווינען זענען נאך בעדייטענד, ווייל עס ווערט געצויגען 4 מאל יעהרליך.

אלס אונטערשיד פון די אנדערע פרעמירטע הלוואות האט די בוי־הלוואה די פריווילעגיע, וואס די אבליגאציעס, וועלכע וועלען געווינען, ווערען נישט צוריקגעצויגען פון די קומפטיגע ציהונגען און בלייבען אין משך פון די גאנצע 20 יאהר צווישען דער צאהל פרעמיעס, וועלכע ווערען גע אבעוגעס. דאס גיט שאנסען עטליכע מאל צו געווינען אויף דער זעלבער אבליגאציע.

דאס צוריקצאהלען פונ'ם קאפיטאל מיט די פראצענטער ווערט גאראנטירט דורך דער מלוכה מיט'ן גאנצן פערמעגן פון דער מלוכה.

אבליגאציעס צו נאמינאלע פרייזען קען מען בעקומען נאר פונ'ם 2. ביז 16. יוני און פ.ק.א. אין „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא", אין דער „היפאטעקארישער אקציען־באנק", „צוקערוואר־באנק", „ווארשאווער דיסקאנטא באנק", „פראנקא פוילישען באנק" „האנדעלס באנק אין ווארשא". אין דער „פוילישער באנק אפיעקי", אין דער באנק פון „קאאפעראטיווער געזעלשאפט", „באנק זאטאדני" „באנק ספולעק זאראבקאוויך" פוילישען אינדוס־טריעלען באנק, אלגעמיינע קרעדיט־באנק, אנגע מיינער פעראייניגונגס־באנק אין פוילען, באנק־הויז ה. מ. שעראשעווסקי, ה. ה. און די באנקען אין זייערע אפטיילונגען אויך אין דער „באנק פאלסקי" און אין יעדען פאסט־אמט אין דער גאנצער מלוכה.

קלאוזולעס און זאבעזפעטשעניעס

ווערען ערלעדיגט אין פערלויף פון 24 שעה.

ביטשריפטען־ביורא

„Polpraw"

נארוטאוויטשא 1 טעל. 17001

DR. MED.

A. URYSON

פנימיות קראנקהייטען

מקבל פון 3 ביז 6 נאכמיטאג

Konstantynowska 20, telef. 35-24.

ווער שטעלט זיך היינט

צו די פאבאר־קאמיסיעס?

היינט, דאנערשטאג דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנט־נא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 2־טען פאליציי־קאמי־סאריאט, און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

פון J ביז O

מארגען — P R S T U W Z

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 2, אגרא־דאווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 7־טען פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

היינט G E

מארגען G H I J

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B, וועלכע זענען אנערקענט פאר צייטווייליג נישט פעהיג צו מיליטער־דינסט פון יאהרגאנג 1883 ביז 1906 פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי־קאמיסאריאטען.

מארגען אלע פון יאהרגאנג 1907 און 1908 וואס וואוינען אויף 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי־קאמיסאריאטען.

די פאבאר־קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר־פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקו־מענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי־קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אי־דענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערי־שע אדראכשיציעס, רעגיסטראציע־צייגנישען, וועל־כע זענען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאדז.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף ווינטער־אונטערשטיצונגען אויפ'ן חודש אפריל

דער מאגיסטראט מעלדעט די פעראינטערע־סירטע פערזאנען, אז פון מאנטאג דעם 19 מאי אן רעגיסטרירט מען אויף מלוכה'שער ווינטער אונטערשטיצונג פאר אפריל די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסגעשעפט זייערע אונטערשטי־צונגען אין ארבייטסלאזען פאנד אין חודש מערץ 1930, און האבען זיך געמעלדען צום קאנטראל אין אפריל, און מאי 1930 אין די אפטיילונגען פון מלוכה'שען ארבייטס פערמיטלונגס־אמט (פ.או.פ.פ.)

ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אין דער משפחה, וועלכע וואוינט מיט זיי צוזאמען, כאטש איין פערזאן, וועלכע ארבייט, אדער, בעקומט עפעס אן אונטערשטיצונג, האבען נישט קיין רעכט צו דער ווינטער־אונטערשטיצונג פאר אפריל.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון אונטערשטיצונגס־אמט אויף גדאנסקא 131 פון 9 ביז 2 לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דאנערשטאג, ד. 22

M N O

פרייטאג ד. 29

P R S

שבת ד. 24

T U W Z Ż

די ארבייטסלאזע וועלכע קומען נאך שטיצע מוזען ביי זיך האבען

א פערזענליכען דאקומענט אדער אן אנדערען אמטליכען בעווייז פון אידענטישקייט.

לעגיטימאציע פון מלוכה'שען ארבייט־פער־מיטלונגס־אמט (פ. או. פ. פ.), וועלכע בעשטעטיגט דעם פאקט פון בעקומען ווינטער־אונטערשטיצונג פאר'ן חודש מערץ און

דאס פערזיכערונגס־ביכעלע פון קראנקען־קאסע.

היינט־זיצונג פון קהלה־ראט

היינט, 8.30 אין אווענד קומט פאר א זיצונג פון קהלה־ראט. אויף דער טאג־ארדנונג: בודזשעט אויפ'ן יאהר 1930.

פעראייניגונגס-אקציע פון די יודישע האנדווערקער

(—) אין „ארט" איז געקומען אהער פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון פעראייניגונגס-פרעזידיום פון די יודישע האנדווערקער.

עס זענען אנוועזענד געווען אלע יודישע ראט־מענער אין דער האנדווערקער־קאמער, פארשטע־הער פון דער האנדווערקער־צענטראל, פאלא־נאר־ווא 4, ראטמ. פ׳ין, פון צענטער־פערבאנד — ארוו. מייצמאן און פון סאציאליסטישע האנדווערקער־פערבאנד, אנראזא 9 — ה׳ גאלדבערג.

עס איז געפירט געווארן א דעבאטע איבער די יסודות פון דער פעראייניגונג.

אלע רעדנער האבן זיך ארויסגעזאגט פאר א צוזאמענגיסונג פון אלע יודישע האנדווערקער־פעראיינען אין לאנד און אנאליזירונג פון דער ווארשאווער צענטראלע. עס זאל אויך געשאפען ווערען א ראט, וועלכער זאל רעפרעזענטירען אלע יודישע האנדווערקער אין לאנד.

דער פארשטעהער פון סאציאליסטישע האנד־ווערקער־פערבאנד ה׳ גאלדבערג האט אבער נישט געגעבען זיין הסכמה אויף דעם ראזונג פארשלאג, ווייל ער דארף זיך פריהער ווענדען צום ארויס־רעדע מיט זיין פערבאנד. אין משך פון 15 טעג וועט ער געבען א תשובה.

עס איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע זאל אויסארבייטען די בעדינגונגען פון דער פעראייניגונג.

אין דער קאמיסיע זענען אריין: ראטמ. פיין, ארוו. ווייצמאן און שווארצבערג.

קאנדידאטען אין דער שטעטישער מענער-האנדעלס-שולע און לעהרער-סעמינאר

(ס) אין דער פיר־קלאסיגער שטעטישער מע־נער־האנדעלס־שולע (קילינסקיעגא 109) ווערען אנ־גענומען קאנדידאטען אין דער ערשטער קלאס ביז דעם 20. יוני ה. י.

לויט דער פעראררנונג פון דער מלוכה׳שער שול־מאכט ווערען אין דער ערשטער קלאס פון דער דערמאנטער שול אנגענומען קאנדידאטען אין עלטער פון 14 ביז 15 יאהר, וועלכע בעזיצען א צייגניס פון ענדיגען א 7־קלאסיגער פאלקס־שול, וועלכע האט עפענטליכע רעכט. די קאנדידאטען וועלען מוזען אפגעבען עקזאמען פון פויליש און חשבון.

* * *

אין דעם שטעטישען לעהרער־סעמינאר (זאר־גאנינקאווא 54) ווערען אנגענומען קאנדידאטען אויפ׳ן ערשטען קורס ביז דעם 20. יוני ה. י.

פון די קאנדידאטען ווערט פערלאנגט א צייג־ניס פון ענדיגען א 7־קלאסיגע פאלקס־שול, אדער 3 קלאסיגע מיטעל־שול.

זאלען זיך אפרופען די יורשים פון תנחום און הינדע ליס

(—) אויף זשאביא־גאס אין ראדאגאשטש האט פאר דער מלחמה געוואוינט א געוויסער תנחום ליס מיט זיין פרוי הינדע.

דאס פארפאלק איז געווען קינדערלאז. מיט 20 יאהר צוריק איז תנחום ליס אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא און געוואלט אריבערנעהמען זיין פרוי, רערווייל איז אבער אויסגעבראכען די מלחמה און פון דעם אמעריקאנער ליס איז יעדע שפור פער־שוואונדען.

מיט 3 יאהר צוריק איז די פרוי הינדע ליס אין לאדז געשטארבען און ס׳איז איבערגעבליבען א גרויסען לידיגען פלאץ אויף זשאביע גאס, וועל־כער איז דער אייגענטום פון תנחום און הינדע ליס.

די פראקוראטור האט זיך צוליב דעם נאכ־טען געווענדעט צום האבינאט, אויב ער ווייסט נישט, וואו ס׳געפינען די יורשים פון תנחום און הינדע ליס.

א „פאטריאטישע" אפערע
וואס ציהט זיך פון טשיעשין ביז לאדז

אין איינער פון די פוילישע צייטונגען האט זיך מיט א צייט צוריק בעוויזען אנאנאנס, אז א טשעטשינער איינגאבע זוכט א פארשטעהער פון אלהר מאנאט־שריפט „שוויאט אי איטשיזנא" אויף לאדז.

א געוויסער ראמאן באקאלארשיק פון לאדז האט זיך געווענדעט לויט דעם אפגעגעבענעם אדרעס קיין טשעטשין און בעקומען די פארשטעהערשאפט. אויף דעם סמך האט ער געגעבען פון זיך זייער אנאנאנס, אז ער זוכט אקוויזיטארען און אינקאסענטען פאר דער דאזיגער צייטשריפט. עס האבען זיך געמאלדען: וולאדיסלאוו בלאשטשינסקי, בערנארד בוכנער, באלעסלאוו מאגנער און יאן הילל.

דער הויפט־אגענט ראמאן באקאלארשיק האט די פארגעלטונג 20 זל. א וואך פעסטען געהאלט און 20 פראצענט פון דעם אומזאץ, וואס זיי וועלען מאכען. ביים זאמלען אנאנסען און אבאנענטען פאר׳ן „שוויאט אי איטשיזנע", אבער פאר אלעם האט באקאלאר־שיק געפאדערט ביי די סוב־אגענטען קויציעס.

בלאשטשינסקי האט איינגעצאהלט 200 זל. בוכ־נער דריי הונדערט זל. וואגנער 500 זל. און היל 400 זל.

עס איז אוועק א צייט, די אגענטען האבען געשאפט געזאמעלט אנאנסען און אבאנענטען פאר דער פאטריאטישער צייטשריפט. די צייטשריפט איז אבער נישט ערשינען, נישט צום אנגעגעבענעם טער־מין און נישט שפעטער.

וועגען דער דאזיגער אפערע האבען מיטגעטיילט די פאליציי די אפגענארטע אגענטען־געבער און אבא נענטען און נאכדעם אויף באקאלארשיק׳ן די אפגע־נארטע לאדזער סוב־אגענטען.

נעכטען איז ראמאן באקאלארשיק געשטאנען פאר׳ן שטעטישען געריכט. באקאלארשיק האט זיך פערענטפערט, אז אויך ער איז געפאלען א קרבן פון דער טשעטשינער אפערע.

ריכטער קאנארסקי האט אבער נישט גענומען אין אכט די פערענטפערונגען פון באקאלארשיק׳ן און אים פערמשפט אויף 6 חדשים ארעסט.

וועגען פראלאנגירען צאלונגען
און דעם אופן פון אנווענדען דאס געזעץ

(ת) אין דער האנדעלס־קאמער איז פארגעקומען א פעראייניגטע זיצונג פון דער יורידיש־אדמי־ניסטראטיווער און קרעדיט־ און פינאנץ־קאמיסיעס.

ס׳איז בעהאנדעלט געווארען דער געזעץ וועגען פראלאנגירען די צאהלונגען און דעם אופן פון אנ־ווענדען דעם געזעץ. ס׳איז אנגעוויזען געווארען אז צוליב צו ליבעראלען טראקטירען דעם געזעץ, לייי־דען די סאלידערע פירמען. די בעראטונג איז געקומען צום בעשלוס, אז ס׳איז נויטיג צו ענדערען די פעראררנונג פון 23. דעצעמבער 1928, ווארער דערהייל צייטווייליג אפשטעלען די ווירקונג פון דער פעראררנונג. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א סוב־קאמיסיע, וועלכע זאל צוזאמען מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אויסארבייטען די פארשלאגען, מיט וועלכע זי וועט זיך ווענדען צו דער מאכט.

אויף דעם שבת ווערען גערופען צוויי גרויסע מיטינגען וועגען פראפאלעסטינא ארבייטער־קאנגרעס די מיטינגען קומען פאר אין טעאטער „ארט" און אין „זאל איראפעיסקי".

אפטייקען

וואיציקי (נאפיורקאווסקי 27), האנעלעצקי (פיעטריקאווער 127), אלניצקי און צימער (וואול־טשאנסקא 37), לייננעבער (פריהייט־פלאץ 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), י. קאנאג (אלעקס־אנדראווסקא 60).

די נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק

אין די נעכטיגע רינג־קאמפען זענען בעוויזען פאלגענדע רעזולטאטען:

1) מירנא־קראוס (באקס־קאמף (ביז א רעזול־טאט) געזיגט האט קראוס, 2) דער יודישער גבור פאשאוו בעזיגט דעם שטארקען אין ברוטאלען דע־ביע אין דער 23 מינוט, 3) האבען געקעמפט דער פוילישער מייסטער שטעקער מיט גריקיס. דער קאמף בלייבט אונענטשידען, 4) קעמפען 2 שיינע טעכניקער, דער אזוי גערופענער גומי־מענש קלעי מיט דעם פראנצויז לע־פאוור, אין דער 14 מינוט בעזיגט קלעי זיין געגנער.

היינט קעמפען פאשאוו-קלעי דעצידירענד

היינט קעמפען: 1) דעביע־קראוס, (דעצידי־רענד, 2) גריקיס־מירנא (דעצידירענד), 3) לע־פאוור—שטעקער (פרייער אמעריקאנער קאמף ביז א רעזולטאט) 4) דער יודישער גבור פאשאוו — מיט דעם גומי־מענש קלעי (דעצידירענד).

די פארברייטונג צום פראלעסטינע-ארבייטער-קאנגרעס

צום פראפאלעסטינא ארבייטער קאנגרעס זע־נען אין לאדז געבילדעט געווארען א גאנצע רייה קאנגרעס־קאמיטעטען אין די פראפעסיאנעלע פער־איינען, ארבייטער־אינסטיטוציעס. ס׳זענען פארגע־קומען פארזאמלונגען פון שניידער־ארבייטער, טראנס־פארט, פליישער, מעטאל, הויז־דינערנס, צוקער־וואַרג־ארבייטער, כעמישע, טעקסטיל־ארבייטער און האנדל. אנגעשטעלטע.

אויך די עלטערען־קאמיטעטען פון דער באר־קאכאוו, פרעץ־שול און קינדער־היים גרייטען זיך צום פראפאלעסטינא ארבייטער־קאנגרעס.

א פראגראם פון פראגראמענלאנד
וועט זיין אויף דער יודישער שבועות-פערוויילונג אין העלענאוו

אין העלענאוו ווערען שוין געמאכט אלע פארבערי־טונגען צו דער ערשטער גרויסער יודישער גארטען־פערוויילונג, וועלכער וועט פארקומען דעם דריטען יום, דעם צווייטען טאג שבועות. ס׳ווערען געמאכט נייע קיאסקען, ס׳ווערען רעמאנטירט די אלטע, ס׳ווערט אויסגעפערטיגט די איללומינאציע פון גארטען צו דער דערמאהנטער פערוויילונג, און ס׳ווערט צוגעגרייט די עסטראדע פאר די גרויסע ספארט־אויפפיהרונג, וועל־כע וועלען דעמאלס פארקומען.

די פערוויילונג ווערט צוגעגרייט אין דעם פער־נעהם, וואס אין לאדז איז מען דאס בכלל נישט גע־וואוינט. און מ׳האט דאס ביז איצט נאך נישט געזע־הען, די פערוויילונג דארף ווערען א טראדיציאנעלע, אז כאטש איינמאל אין יאהר זאלען די גרויסע פאלקס־מאסען זיך קענען, ווי אמפערהעליכסטען פערווייליען אלע אינא"נעם אונטער׳ן פרייען הימעל. דאס אנגע־נעהמע ווערט פערבונדען מיט דעם נוצליכען, דער גרויסער אטראקציע־פראגראם ווערט צוגעגרייט אויף דעם אופן, אז ער זאל זיין ווי אמפערהעליכסטען און ווי אמעסטעטישסטען.

איללומינאציע און פייערווערק, סאלאן־קאפעלעס און אנדערע פאלקס־פערוויילונגען, גראנדיעזע ספארט־אימפרעזעס. דאס איז א טייל פון פראגראם, וועלכע וועט דא־פען פערפולען די צייט פון 1 ביינאכט ביז אין די שפעטער נאכט אריין.

קיין איין מינוט מאר און עס וועט נישט זיין קיין לאנגער ווייליגע, קיין איין רגע וועט נישט מאכען די אהר מידע, ווייל עטליכע ארקעסטערס וועלען שפילען די פערשידענע טיילען פון ניי־אויפגע־בויטען פארק. די ארגאניזאציע און אידעונג העט, לויט די פארבערייטונגען, וואס ווערען געמאכט, דיי א מוסטער־האפטע, אזוי אז די פערוויילונג אונטער נאמען: „זון, לופט, גרינס און ספארט" דארף זיין די סענסאציע פון זומער־סעזאן אין אונזער שטאט.

בריף אין רעדאקציע

דער לאנג־דויערנדער קריזיס, וואס האט זיך געלעגט מיט אזא שווערע לאסט אויף די פלייצעס פון סוחרים, האט אמשטארקסטען געטראפען די מאנופאקטור־בראנזשע. די לאגע ווערט פון טאג צו טאג אלץ קריטישער. הונדערטער סאלידע פירמעס זענען ביז איצט אפגעשוואכט געווארען. די מאנופאקטור־סעקציע ביים צענטראלען סוחרים־פעריין, אפשאצענדיג די ערנסטקייט פון מאמענט, גיט זיך אפ א דין וחשבון פון דער געשאפענער לאגע, און בעמיהט זיך מיט אלע מעגליכקייטען די נאך עקזיסטירענדע מאנופאקטור־סיס־טען צו דערהאלטען און שיצען פון א פולשטענדיגען חורבן.

די מאנופאקטוריסטען־סעקציע, וואס איז אם שטארקסטען פערטרעטען אין דער נישט לאנג געשא־פענע מאנופאקטוריסטען־עקזעקוטיווע אין ווארשא, האט דעם 18 ד. ח. גערופען א מיטגלידער־פערזאמלונג, כדי אפצוגעבען א בעריכט פון דער ארבייט אין דער עקזעקוטיווע. וועגען דער קארטעליזירונג פון דער אינ־דוסטריע, וועגען דער נאך אלץ לאסטענדע שטייער־שרויף, און אנדערע וויכטיגע פראגען און אני־ווייזונגען. לידער האט די אפאטיע ביי די מאנופאקטו־ריסטען דערגרייכט צו אזא מדרגה, אז צו דער וויכטי־גע פערזאמלונג האבען זיך ארויסגעוויזען א שוואכע אינטערעס. די דאזיגע אפאטיע איז האפעלט טרויע־ריג, און קען דערפיהרען צו נאך טרויעריגע רעזול־טאטען.

כדי דאס דערמאנטע צו פערמיידען, רופט די מא־נופאקטור־סעקציע ערנסטער זיך צו בעצייהען צו וויכ־טיגע אייגענע עקזיסטענץ־פראגען, און שטעלען זיך אויף יעדען ריף פון דער פערוואלטונג פון דער סעקציע.

די מיטגלידער ווערען דערביי אויפגעפאדערט אין דייער אייגענעם אינטערעס צו קומען אויף דער פער־זאמלונג קומענדיגען זונטאג, וואס קומט פאר אין פער־איינס־לאקאל (פיעטריקאווער 10). קיין איין מיטגליד טאר נישט פעהלען!

מיט אכטונג
די מאנופאקטוריסטען־סעקציע ביים צענ־טראלען סוחרים־פעריין פיעטר. 10.

נייער פאהר-פלאן פון 15-טען מאי 1930

פאבריקס-וואקזאל

פאהרט אפ:

1.50	פאס.־צוג קיין קאלושקי, פערב. קיין ווארשא
3.55	" " " "
5.40	" " " "
7.50	דירעקטער שנעל־צוג קיין ווארשא
8,25	פאס.־צוג קיין קאלושקי. קורסירט זונטאג און אין די חגאות.
10.05	פאסאזשיר־צוג קיין סקארזשיסק
12.10	פאס.־צוג קאלושקי, פערבינדונג קיין ווארשא
14.15	" " "
15.05	פאס־צוג קאלושקי פערב. קיין פראג, וויען, מארינבארד, קארלסבאד און רזים
15,55	פאס.־צוג קיין קראקא דירעקט (וועלבע פערבינדונג וואס צוג 15.05).
16.20	פאסאזשיר־צוג קיין סקארזשיסק
16.45	פאס.־צוג קיין קאלושקי פערב. קיין ווארשא
17.35	פאס.־צוג קיין קאלושקי
18.15	פאס.־צוג קיין קאלושקי פערב. קיין ווארשא
19.00	פאסאזשיר־צוג קיין ווארשא (דירעקט)
19.30	פאס.־צוג קיין קאלושקי (ביז׳ן 30 אקטאבער)
20.35	פאס.־צוג קיין קאלושקי (פערבינדונג ווארשא, וויען פראג)
21.35	פאס.־צוג קיין קאלושקי (ביז׳ן 30 אקט.) פערב. קיין זאקאפאנע, קריניץ, ראבקא רייי מאנאוו, אי א ט ש.
23.30	פאסאזשיר־צוג קיין קאלושקי (פערבינדונג קיין ווארשא און בודאפעשט)

קומט אן:

1.30	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (ווארשא).
4.00	פאס.־צוג פון קאלושקי (ווארשא, קראקא, קאטאוויץ)
5.47	פאס.־צוג פון קאלושקי (קראקא־ווארשא)
6.52	פאסאזשיר־צוג פון קאטאוויץ
7.21	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי
7.40	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (ספעציעלער)
8.37	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (קראקא)
8.53	פאסאזשיר־צוג פון אנרזשעאוו (ספעצ.)
9.50	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (טשענסטאכאוו)
10.55	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי
12,50	פאסאזשיר־צוג פון סקארזשיסק
13.55	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי
14.45	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (קאטאוויץ)
16.25	פאסאזשיר־צוג פון ווארשא
18.00	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי
19.40	פאסאזשיר־צוג פון סקארזשיסק
20.06	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (קראקא)
21.17	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (ספעציעלער)
21.48	פאסאזשיר־צוג פון אנרזשעאוו (ספעצ.)
22.22	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (ספעציעלער)
22.57	פאסאזשיר־צוג פון קאלושקי (טשענסטאכ.)
23.56	פאסאזשיר־צוג פון ווארשא (שנעל־צוג)

קאלישער וואקזאל

פאהרט אפ:

0.35	קיין פוזען דורך קוטנא
2.09	קיין לעשנא און קראטאשין
3.05	קיין ווארשא
7.17	קיין ווארשא
7.24	קיין פוזען
7.37	קיין ווארשא (שנעל־צוג)
8.55	קיין קאלושקי (מיט פערב. קיין ווארשא)
9.25	קיין פוזען דורך קוטנא, פערב. קיין דאנ־ציג, גדיניע און טשעכאטשינעק
10.04	קיין פוזען (ספעציעלער)
12.05	קיין טארן מיט פערבינדונג קיין בערלין, פאריז, גאלאץ, אסטענדא, לאנדאן
13.10	קיין ווארשא (שנעל־צוג)
13.23	קיין פוזען
13.46	קיין ווארשא
15.05	קיין קוטנא—פלאצק (אין קוטנא פער־בינדונג קיין טשעכאטשינעק)
15.25	קיין אסטראווא מיט פערבינדונג קיין פוזען
15.30	קיין זעלקאוויץ
19.25	קיין אסטראווא
19.55	קיין לאוויטש
20.13	קיין לעמבערג (מיט א שלאף־וואגאן 3. קל.
21.20	קיין דאנציג און גדיניע (דירעקט)
21.28	קיין פוזען
22.03	קיין פוזען (שנעל־צוג פערב. קיין בערלין
22.25	קיין קראקא און קאטאוויץ

קומט אן:

1.55	פון ווארשא
2.49	פון אסטראוו
4.58	פון קוטנא—פלאצק
7.01	פון פוזען
7.09	פון קראקא
7.10	פון לאוויטש
7.28	פון פוזען
8.08	פון קוטנא—פלאצק (דאנציג־גדיניע)
8.45	פון אסטראווא
9.15	פון לעמבערג (מיט שלאף־וואגאן 3. קל.)
9.15	פון ווארשא (שנעל־צוג)
13.08	פון ווארשא
13.32	פון פוזען
13.40	פון קוטנא—פלאצק
18.27	פון פוזען
18.56	פון קאלושקי
19.09	פון לאוויטש
19.53	פון קוטנא—פלאצק
19.40	פון פוזען (שנעל־צוג)
21.12	פון ווארשא
21.55	פון ווארשא (שנעל־צוג).
22.14	פון קוטנא—פלאצק
23.15	פון אסטראווא

וועגן אפעלאציעס אויף דעציזיעס פון פאבאר־קאמיסיעס

וויכטיגע אינפארמאציעס פאר פאבאר־פליכטיגע

3.

געזונטצושטאנד

אין א פיל ערגערע לאגע געפינט זיך די צווייטע קאטעגאריע אומצופרידענע כאלאיזע לויט'ן ארטיקעל 38 פון פאראייניגטליכען אוסלאוו וועגען אלגעמיינער פליכט פון מיליטער דינסט און די רעציזיע פון א פאבאר־קאמיסיע און פרט פון דער דינסט־פעהיגקייט פון א פאבאראזע אנ'ענגגילטיגע און מען קאן דעריבער אויף אהר קיין רעקורס נישט דערלאנגען.

פונדעסטוועגען זעהט אבער דאך דער ארט. 38 פון דערמאנטען אוסטאוו יא פאר א פאל וועו א פאבאראזע האט דאס רעכט צו פערלאנגען, אז מען זאל א הין נאכאמאל שטעלען פאר א קאמיסיע, דאס איז דעמאל, ווען דער בעטרעפענדער פאבאראזע קען זיך פערופען אויף א צייגניש פון באוויזאנען דאקטאר און לאוט פון ד"ר ווייזארען און זיין געזונדשטאנד האט זיך צוליב א קראנקהייט אדער אומגליקספאל אויף אזוי פיל פערערגערט אז ער פון דער אפעלאפענער צייט זייט דער בעשטימונג פון דער פאבאר־קאמיסיע, אז די בעקומענע רא מאל קוואליפיקאציע זאל אומבעדינג געענדערט ווערען אזא בקשה וועגען א נייער אונטערזוכונג דארף דערלאנגט ווערען אין דער סטאראסטווע וואו דער פאבאראזע פיגורירט אין די פאבאר־רשימות.

אנב דארף בעמערקט ווערען, אז לויט דער נייער אויספיהר פעראררנונג איז דער פעהאיטערעדפירמער פאבאראזע בעפרייט פון דער פליכט צו פון פריוואטע דאקטוירים און אפילו אויך ביילעגען

דער דערלאנגטער בקשה מאלר ביינולעגען די גער פאדערטע בעשטעטינונג פון אמטליכען דאקטאר בלויז אין דעם פאל, ווען דער קערפערליכער דעפעקט איז ווא בולטער, למשל: אויב דער פעטענט האט נאך דער פאבאר־קאמיסיע פערלוירען אן אויג אדער ס'איז אהם אפגעשניטען געווארען א האנט, א פיס אדער איניגע פינגער, דארף אויף דער דערלאנגטער בקשה בעשטעטיגט ווערען דורך דער אר טינער מאכט, ביי וועלכע אומשטענדען דער פאל האט פאסירט.

האנדלען ביי א געווענליכער קראנקהייט דארף אזא נאטאציע נישט געמאכט ווערען אין דער פעטענט איז דעמגלייכען אויך נישט מחויב, ווי געזאגט ביינולעגען קיין שום צייגענישען, ער דארף נאר דערלאנגען א בלויזע בקשה, וועלכע ווערט שוין דורכ'ן סטאראסטווא תיכף איבערגעשיקט צום פאוויאטאווע דאקטאר. דער פאוויאטאווער א דאקטאר דארף זיך ארוים זאגען, צי די אנגעגעבענע קראנקהייט אדער דעפעקט איז פאקטיש ענטשטאנען אדער האט געקאנט ענטשטעהען, עווענטועל זיך פערערגערט שוין נאך דער פאבאר־קאמיסיע און צי די דאזיגע ענטשטאנענע קראנקהייט אדער דעפעקט עווענטועל ענטוויג איז אויף אזוי פיל ווירקענד, אז זי מאכט דעם פעטענט פאר אומפעהיג צו מיליטער דינסט און בערעכטיגט נאכאמאל צו שטעלען אהם פאר דער פאבאר־קאמיסיע.

דער פעטענט קאן זיך פערופען אויף צייגנישען פון פריוואטע דאקטוירים און אפילו אויך ביילעגען רענטגען־פאטאגראפיעס, די אלע בעווייזען וועגען אבער פאר'ן פאוויאטאווען דאקטאר נישט בינדענד און ער קאן זיי אפילו נישט נעהמען אינבאטראכט אין אכט.

צו וואס פאר אן'אויספיהר דער פאוויאטאווער דאקטאר זאל איז דאס פאל נישט קומען, מוז דעם פעטענט מיטגעטיילט ווערען וועגען דעם גורל פון זיין בקשה.

קוים האט דער פאוויאטאווע־דאקטאר יא געגעבען א גינסטיגע מיינונג, ווערט דער פאבאראזע אויפגעפאדערט זיך נאכאמאל צו שטעלען פאר דער פאבאר־קאמיסיע.

אין אזא פאל דארף זיך די פאבאר־קאמיסיע רעכענען מיט פאלגענדע כללים: אויב האנדעלט זיך וועגען א בולטען קערפערליכען דעפעקט, קאן זי אויפ'ן ארט רעצידירען וועגען דער קוואליפיקאציע פון פאבאראזע, בעקלאגט זיך אבער דער פעטענט אויף אן'אינערליכער קראנקהייט, מוז דער פעטענט קודם כל אפגעשיקט ווערען אויף אן עקספערטיזע אין שפיטאל און ערשט דערנאך קאן וועגען אהם די פאבאר־קאמיסיע אננעמען א אדער אנדער החלטה.

מיר האבען בלויז בעריהרט איניגע מאמענטען און נישט איבערגעגעבען אויספיהרליך די גאנצע פראצעדור, ווי אזוי צו אפעלירען אויף רעציזיעס פון די פאבאר־קאמיסיעס, ווייל נאר אויף אזוי פיל האט זיך מיט דער פערעפענטליכונג און געזעץ־קרעפטיגונג פון דער נייער אויספיהר־פעראררנונג געענדערט אין דעם פרט די רעכטליכע סיטואציע.

י. אינפעלד

דאס לעבען איז טאמאשאוו

אונטער דער הערשאפט פון א פינאנץ־קאמיסאר. — לאנג־יעהריגע פירמעס בעטען „נא־דזארן". — שוידליכע לאגע פון יודישע וועבער־ארבייטער — די ארבייטסלאזיגקייט

(פון אונזער קארעספאנדענט)

שוין איבער דריי חדשים ווי ס'איז לויט'ן פאר שלאג פון זדער לאדזער וואיעוואדסטווע און פער ארדנונג פון אינערן־מיניסטעריום אהערגעשיקט געווארען אין טאמאשאווער מאגיסטראט אלס רעגירונגס־דעלעגאט און פינאנץ־קאמיסאר דער געוו. לאדזער שול־אינספעקטאר ה' סקאזראנסקי, וועלכער זאל האבען אויפגעזוכט און קאנטראל איבער דער טעטיגקייט פון דער טאמאשאווער זעלבסט־פערוואל טונג און מנהיג, אז די הוצאות פון מאגיסטראט זאלען געמאכט ווערען אין די ראהמען פון די בודזשעט־פאזיציעס.

דורך דער קורצער צייט פון ה' סקאזראנסקי'ס אמטירען דא, האט ער שוין בעוויזען צו דערפיהרען צו זעהר הייסע און ליידענשאפטליכע דיסקוסיעס אויף די זיצונגען פון שטאטראט, ווי ס'איז אויך אנגענומען געווארען שארפע פראטעסט — רעזאלוציעס געגען דער האנדלונג פון קאמיסאר.

אזוי למשל, האט דער דערמאנטער קאמיסאר מיט א קורצע צייט צוריק סקאסירט אלע טעגליכע צייטונגען פון שטעטישען לעזע־זאל, וואס האט דער פיהרט דערצו, אז אלע היגע אינסטיטוציעס און א גרויסע צאהל בירגער האבען אוועקגעשיקט אין דער וואיעוואדסטווע א פראטעסט און ס'זענען אויך פאר געקומען אויף א שטאט־ראט־זיצונג געוואלדיגע פראטעסט־אויסשרייען סצד דער „גאלעריע" געגען פינאנץ־קאמיסאר. א חוץ דעם איז לויט דער איניציאטיוו פון קאמיסאר אין לעצטען מאגיסטראט־בודזשעט אויפן יאהר 1930[31 געשטראכען געווארען פערשידענע פאזיציעס אויף דער סומע פון 200 טויזענד זל. און וועלכע ס'זענען, אגב, שטארק בעטיליגט געווארען א גאנצע רייהע היגע אינסטיטוציעס. עס זענען געשטראכען און פערקלענערט געווארען די סובסידיעס פאר דער יוד. קהלה, יודישען גימנאזיום, „לינת הצדק", „לינת החולים", יודישע אקאדעמיקער, יוד. וויסענשאפטליכער אינסטיטוט און נאך א גאנצע רייהע, וואס דאס האט ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג ביי דער היגער יוד. בעפעלקערונג.

פלאנעווען יעצט מאכען די היגע ווירטשאפטליכע יודישע ארגאניזאציעס צוזאמען מיט אנדערע יודישע אינסטיטוציעס איינצוארדענען דא אין די נאהענטסטע אנ'עפענטליכען פראטעסט־מיטינג געגען די

עילוית דאס זענען אפגעטאן געווארען בער היגער יודישער בעפעלקערונג.

פערגאנגענעם פרייטאג האט די בעקאנטע און אנגעזעהענע היגע פירמע „אקצ. געזעלשאפט" ח. רובין, איבערגעשיקט אין פעטריקאווער קרייזגעריכט א בקשה וועגען נאדזור. פירמע ח. רובין עקזיסטירט שוין פון יאהר 1878 און פראדוצירט מאנופאקטור־סחורות און דיוואנעס. אין צוזאמענהאנג אבער מיט'ן יעצטיגען שווערען קריזיס, האט די פירמע געליטען גרויסע הזיקות און געצוואונגען געזוכט אנצו קומען מיט א ביטע וועגען אפלעגען איהר די צאהלונגען.

די דאזיגע פירמע צעהלט זיך אלס איינע פון די עלטסטע אין טאמאשאוו, וועלכע איז בעקאנט געווען מיט איהר גוטע און רעעלע פיהרונג.

זיים די לעצטע צוויי וואכען איז „אקצ. געז. ח. רובין" שוין די צווייטע נאך דער רייהע (נאך „אקצ. געז. ה. בארנשטיין") פון די במעט עלטסטע און אנגעזעהענסטע פירמעס אין טאמאשאוו וועלכע האבען זיך איינגעגעבען אויף „נאדזור".

אין דער פאבריק פון „ח. רובין" זענען לעצטענס געווען בעשעפטיגט ביז 300 ארבייטער.

אז ס'איז שלעכט אין טאמאשאוו און די סמנים פון קריזיס ווייזען זיך גאר שטארק בולט, וואלט אפשר אויך כדאי געווען איבערצוגעבען, אז אין חודש אפריל זענען דא פראטעסטירט געווארען 1842 וועקסלען אויף דער אלגעמיינער סומע פון 432,546 זל. וואס אין פערגלייך מיט'ן פריהערדיגען חודש איז די סומע פון די פראטעסטען געשטיגען מיט 20 פראצענט.

די לאגע פון די היגע יודישע וועבער־ארבייטער בפרט איז באמת א זעהר שרעקליכע, איבער 6 חדשים ווי זיי דרעהען זיך ארום ארבייטסלאז און הונגערען מיט ווייב און קינדער, נישט האבענדיג מיט וואס דעם טאג איבערצולעבען.

ביים היינטיגען טאג צעהלט אונזער שטאט אר בער 150 יודישע ארבייטסלאזע וואס זענען געווען אמאל בעשעפטיגט אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, צווישען זיי געפינען זיך ביז 50 יודישע עלטערע וועבער, וועמענ'ס לאגע איז באמת אן'אומבעשרייבליכע אלערליי אונטערשטיצונגען האבען זיך שוין לאנג פאר זיי אויסגעלאזט און דאס איינציגע וואס האט זיי געגעבען אמאל אויף איבערצולעבען עטליכע טעג זענען געווען די אונטערשטיצונגען פון רעטונגס־קאמיטעט, וואס האט זיך מיט א צייט צוריק געגרינדעט ביי דער היגער יודישער קהלה.

אבער לעצטענס האבען זיי אויך די שטיצע פערלוירען מחמת דעם, וואס דער רעטונגס־קאמיטעט ווייזט ארוים א שוואכע טעטיגקייט און האט מיט זיינע קארגע און שוואכע פינאנץ־מיטלען נישט די מעגליכקייט צו הילף צוקומען אין זייער נויט די דערשלאגענע און הילפלאזע יודישע וועבער אין טאמאשאוו, וועלכע ראנגלען זיך מיט דער נויט און געהען אוים פון הונגער מיט זייערע ווייבער און קינדער.

און אז מ'רעדט שוין וועגען ארבייטסלאזיגקייט, לאמיר אויך דערמאנען, אז אין טאמאשאוו בעטרעפט די אלגעמיינע צאהל ארבייטסלאזע ביים היינטיגען טאג 4,954 פערזאן, פון וועלכע עס געניסען פון אלערליי אונטערשטיצונגען נאר 1,327 פערזאן די צאהל האט זיך יעצט פערקלענערט צוליב דעם וואס דער היגער מאגיסטראט האט די לעצטע וואך אנגע־הויבען 4 פטיגען אויף די ציבוריטע ארבייטען ביז 400 ארבייטסלאזע.

ג.—קראנץ.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גליו ער

איינגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע גארסעטען. א. ו. נעמט אן פון 230 ביז 4.30 נאכם.

די ראמאנטישע געשיכטע

ווי אזוי מען האט ענטדעקט דימענטען־פעלדער אין דרום־אפריקע

אין „פארווערטס" געפינען מיר די געשיכטע, ווי אזוי עס זענען ענטדעקט געווארען די בעריהמטע דימענטען־פעלדער אין דרום־אפריקע, וועלכע גיבען ארוים ניין צעהנטעל פון אלע דימענטען וואס מען גראבט אויס אין דער גאנצער וועלט. דאס איז א מערקווירדיגע ראמאנטישע געשיכטע, וואס איז פארגעקומען אריום זיבעציג יאהר צוריק.

די קינדער פון אן'ארימען פויער אין דרום־אפריקע, מיט'ן נאמען דאניעל דזשייקאבס, האבען זיך געשפילט ביים ברעג פון א טייך נישט ווייט פון זייער פאטערס הויז, און האבען דארטען געפונען אין דעם זאמד א בלישטשענדיגען שטיין. דער דאזיגער שטיין האט ארויסגערופען א היפש ביסעל אינטערעס. מען האט א סך גערעדט וועגען איהם, אבער עס איז קיינעם נישט איינגעפאלען, אז ער האט א בעזונדערס גרויסען ווערט. נאך א סך שמועסען איז דער בלישטשענדיגער שטיין סוף־כל־סוף אוועקגענומען געווארען צו א שכן, וועלכער האט עס איבערגעגעבען איינעם א הענדלער, וואס איז געפאהרען קיין האפטאון, א שטעטעל דערביי, דער דאזיגער הענדלער האט זיך אנגעבאטען, אז ער וועט אויסגעפינען צי דער שטיין האט עפעס א ווערט. אין האפטאון און קאלעסבורג האבען סוחרים זיך אויסגעלאכט פון דעם געדאנק. אז דאס איז כלומרשט א טייערער שטיין. כאטש איינער האט געוואגט צו בעווייזען, אז עס קען אפשר זיין, אז דאס איז א טאפאז (אן'ערד'לשטיין, מעהרסטיינס פון געלבען קאליר).

צום הענדלער, וועמען מ'האט אנפערטרויט דעם שטיין איז שוין נמאס געווארען די גאנצע מעשה. און ער האט אינגאנצען געוואלט א עקווארפען צו דעם דימענט, וועלכער האט שפעטער געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק, און פוראר אויף דער פאריזער אויסשטעלונג.

עס האט זיך אבער אזוי געמאכט, אז איינער א בעאמטער אין קארלסבערג האט געבעטען מע זאל אהם וויזען דעם שטיין. ער איז געווען דער ערשטער מענש, וועמע ס'איז איינגעפאלען דער געדאנק, אז דאס איז מעגליך א דימענט. דאך האט ער פון דער דאזיגער מעגליכקייט נישט שטארק געהאלטען. דער בעווייז פאר דעם איז, אז ער האט געשיקט דעם שטיין צום גרעסטען עקספערט אויף מינעראלען פון דרום־אפריקע אין קאפשטאט. קאווערס ער האט א פנים נישט געוואלט איידער וואס־ווען אויסגעבען צופיל פאסטגעלד פאר אזא זאך.

דער עקספערט אבער האט באלד ערקלערט, אז דאס איז א טייערער דימענט פון 27 א האלב קאראט און ער איז ווערט שיינע עטליכע טויזענט דאלאר.

פערשטעהט זיך, אז די נייעס האט זיך באלד פערשפרייט, און א סך מענשען האבען זיך א לאז געטון זוכען דימענטען לעבען די טייכען און יענע געגענטען. א סך האבען געזוכט, אבער געפונען האט נאר איינער. דער ערשטער איז געווען א פראסטער פאסטוך יונג פון א פארם לעבען אראנוש־טייך. דער דאזיגער חברה־מאן, אן'ארימער יונג, פון א געמישטער ראסע פון בורן און שווארצע האטענטאטען איז פלוצלונג רייך געווארען פון דעם דימענט, וואס ער האט געפונען. ווארום ער האט פאר דעם בעקומען פינף הונדערט שעפסען, צעהן אקסען און נאך א פערד דערצו — א רייכען פערמעגען, פון וועלכען עס האט זיך איהם אפילו קיינמאל נישט געחלומט. פאקטיש אבער איז אט דאס גאנצע רייכע פערמעגען געווען נישט מעהר ווי א קליינטשיקער טייל פון דעם ווירקליכען ווערט פון יענעם געפונענעם דימענט. דער, וואס האט איהם אפגעקויפט, האט אהם פערקויפט פאר 55 טויזענט דאלאר און סוף כל סוף איז דער דאזיגער בעריהמטער דימענט, וועלכער האט בעקומען דעם נאמען „דער שטערן פון דרום", געווארען דער אייגענטום פון אן'ענגלישע לארד פאר דעם פרייז פון 125000 דאלאר.

אבער דאס זענען געווען איינצעלנע דימענטען, וואס מען האט צופעליג געפונען. סיסטעמאטיש צו גראבען דימענטען האט מען אנגעהויבען ערשט אין יאהר 1869.

דאס לעבען ווערט לייכטער...

א שפאציר איבער דער אויסשטעלונג פון נייע ערפינדונגען

(א בריף פון בערלין)

דער מבול פון די ערפינדונגען האלט אין איין וואקסען. יעדעס יאהר פערצייכענט דער דייטשער פאטענט־אמט זיבעציג טויזענד אנמעלדונגען וועגען נייע ערפינדונגען און ס'זענען פערהאן גרויסע אינדוסטרי־פירמעס, וואס שטעלען אליין דורכשניטליך צו פופציג פאטענטען א וואך. אבער נאר א גאנץ קליינער טייל — אפשר 5—6 פראצענט — ווערען אין דער אויסגעפיהרט אין דער פראקטיק. די איבריגע פון פאטענט־אמט בעשטעהט נישט דערין צו פרובען, אויב יעדער נייער פאטענט לאזט זיך פראקטיש פערווירקליכען — נאר אין דעם, צי איז דער אנגעמעלדעטער פאטענט א נייער. נישט איין גענויאלער אויפטו, וועלכער האט דערוועקט גרויסע פערספעקטיווען, לייזט זיך לסוף ארוים פאר טעכניש נישט דורכפיהרבאר, ווייל פון די פרובען און לאבאראטאריום ביז צו דער פערווירקליכונג אין לעבען איז א ווייטער און שווערער וועג. אמאל ווערט אויך א גוטע ערפינדונג צו נארנישט, ווייל דער ערפינדער איז נישט קיין פראקטישער מענש און געפינט נישט דעם וועג צו דער אינדוסטריע, וועלכע איז בכוח זיין איהם צו פינאנסירען...

ס'האבען זיך אבער אנגעזאמעלט אין משך פון די לעצטע יאהרען א גאנצע רייהע פון אזעלכע ערפינדערס און האבען געגרינדעט א פעראיין, וועלכער זאל זיין די בריק צווישען זיי און דער אינדוסטריע און דאס ערשטע, וואס דער פעראיין האט געטון — איז געווען: די ערעפענונג פון א שטענדיגער אויסשטעלונג פון נייע ערפינדונגען, דאס איז א נוצליכער ענין; דאלען קומען די „אילי הכסף והזהב", די גרויסע אינדוסטריע־מאגנאטען און קוקען, וואס ס'איז אל קאויפנעמען געווארען, און אויך קויפען די פאטענטען, וואס געפעלט זיי, כדי זיי ארורכצופיהרען אין טעגליכען לעבען. אין „הויז פון טעכניק", אין דער אויבערשטער פריהר כשטוראסע געפינט זיך די דאזיגע נאר אינטערעסאנטע אויסשטעלונג.

א פארביגע „מאזאאיק" פיהלט אין דעם גרויסען זאל. טיילס קליינגקייטען פון טעגליכען בעדארף, טיילס אפאראטורען וואס זענען בעשטימט צו שפילען א וויכטיגע ראל אין דער גרויסער אינדוסטריע. אהער קענט זעהן שווערבעלעך, וועלכע צינדען זיך איין און, אזוי אז בשעת אהר ציהט דאס שוועבעלעך ארוים פון שאכטעל ברענט עס שוין; איהר זעהט „קינסטליכע חזירים", דא שטעהט א אוזיגעריפענער „שחיטסקיף", וועלכער בעצוועקט צו לערנען שוימען אפילו דעם ערגסטען שלימזול; אנ'אפאראט וועלכער קען מכלומרים פערמיידען אויטא־אומגליקען. אויף אנ'אנדערער ארט איז ווידער פעראן א אפאראט פאר די שניידערס, וואס ליפערט זיין בעל־הבית תיכף דעם ריכטיגען „שניט" פון קונה און מ'פערשפארט דאס מאס־נעמען, וועלכע רויבט אוועק א סך צייט און איז דערצו נישט תמיד ריכטיק...

און נאר א גאנצע שורה פון קליינקייטען קען מען אנקוקען: א ברויט־שניידמאשין, מיט וועלכער אפילו א קינד קען שניידען שיינע קלייבעדיגע שטיקלעך ברויט און איז זיך הערבי נישט צושניידען די פינגער, א רעגולירבארע אייער־קאך־מאשינקע, וועלכע מאכט אוממעגליך, אז די אייער זאלען הארט ווערען. יא, אפילו א מאשינקע, וועלכע נעמט אין 10 מינוט אוועק די שופען פון 25 פונט פיש.

דאס אלץ איז אבער נאר ווי א טראפען אין ים פון דעם אלעמען, וואס מ'זעהט דארט. יעדע טאג קומען צו נייע זאכען, פון די קלענסטע אפאראטען ביז צו די גרעסטע מאשינען. יעדען טאג ארבייטען די ערפינדערס, כדי אונז צו פערלייכטערען דאס טעגליכע לעבען. און זיי האבען מיט א כוונה אויס־געצייגט קליינע טאג־טעגליכע דערפינדונגען און נישט די גאר־גרויסע, וועלכע האבען פאר דעם מענשען פון נאס נאר א אומדירעקטע בעדייטונג, כדי צו ווייזען, אז ס'איז נישט מעהר ווייט די צייט, ווי מ'וועט דעם מענשען פערליכטען מאכען צו זיצען בחבוק ידים און פאר אהם וועלען שוין ארבייטען די מאשינקעס, וועלכע וועלען אויך נישט קאסטען קיין הון רב מחמת זיי וועלען פראדוצירט ווערען אין די מיליאנען...

בעזונדערס פרעהען וועלען זיך די בעל־הביתטעס, ווייל א גרעסערען טייל פון די נייע אויפטועכצען בעריהרען געביטע פון הויז און קיך און מאכען איבעריג אלע מינים ארבייטען, וועלכע מ'האט ביז איצט געמוזט טון מיט די הענט און מוסקולען.

דער בעוואפנעטער אויפשטאנד
פון 58 „סיביריאקעס" אין יאקוטסק
א קאפיטעל געשיכטע פון רעוואלוציאנערן קאמף געגן צאריזם

4.

לויטן אורטייל פון יאקוטסקער געריכט זענען די אנגעקלאגטע בראוו, באראנעווסקי, הויז וויקער, מאררא און ווינצרא, געלמאן, געלפאנד, גינצבורג, א. גראנידע, אבזשעגעריע, רושאנאוע, דראגו, א. ראמיסלאוו, זשוראוועל, זאלקינד, זארחאוויטש, זאקאן, אזרא לאאז, עצעמאניעץ, קודרין, קורנאטאוווסקי, קאסטיושקא־אלאטאיטש, קאמערמאכער, ליקין, לאגאווסקי, לוריע, קאגאן, מיסאקעוויטש, מעדיאניק, אלשטיין, ארושעראווסק, רעאנצא, פאנאסאוו, יצחק רויזגאן, רויטשטערן, פנחס ראזענטאל, ראבינאוויטש, רודאווסקי, סאמאלינסקי, פעראיטש, טעסלער, טעפלאוו, טריפא א. פריד, כאצקעלעוויטש, צענטראווע, צוקער, פעסיע איוועגבערג, גאלדע וויקער, זשורקין, אנגא ראזענטאל, רעוועקע, רובינשטיק, יעקאטערינע רויזמאן און פעסיע שריפטייליק, — פערמשפט געווארען אויף אפצונעמען אלע רעכט און פערשיקען אויף קאטארזשנע ארבייט אויף א טערמין פון צוועלף יאהר יעדערע.

33 פערמשפטע האבען דאן אפגעגעבען אן אפעלאציע, דערווייל אבער האט מען א.ע פערמשפטע אפגעשיקט דעם 23־טען אויגוסט מיט דעם טייך לענא קיין אלעקסאנדראווסק — א מהלך פון 3 טויזענד ווארסט וועט. דער ארטיגער ארביטער־עולם און די פאליטישע פערשיקטע אין יאקוטסק האבען פאר די „ראמאנאווצעס" איינגעארדענט א פייערליכע געזעגענונג, מיט אויסרופען און געזאנג פון רעוואלוציאנערע לידער, די פערשיקטע זענען געפאהרען טיילווייז מיט דער לענא און טיילווייז מיט'ן לענער טראקט, אונטערוועגס, און דארף כאוטא, האט דער פערשיקטער באראנעווסקי פערענדיגט זיינע ערדישע חשבונות מיט א שאס פון א בראונינג אין הארצען. זיין שטאלצע נאטור האט בשום אופן נישט געקענט שלום־מאכען מיטן געדאנק וועגן קאטארגע.

די אונטערגראבונג און די פליטה פון אלעקסאנדראווער תפיסה

א חודש צייט האבען מיר זיך געשלעפט איבער די אומענדליכע שטחים פון סיביר, דערצעהלט איינער פון די פערמשפטע אויף קאטארגע, מעפלאח, אויף די גרעסערע עטאפ־ערטער פלעגען אונז מקבל־פנים זיין גרופעס פערשיקטע, מיט געזאנג און בעגריסונגען.

אבער אט האבען מיר דערגרייכט דעם לעצטען אפשטעל־ארט, מיר זענען אין אירקוטסק, אן ערך צוואנציג ווארסט פון אירקוטסק און פון פופציג ווארסט פון דער קאטארזשנער טורמע אלעקסאנדראווסק, דא האט דער אפיציר פון קאנוואי פעראָרדענט צו פערזיכערן אונז און דער עטאפער תפיסה, מיר האבען געמאכט א טומעל און פערלאנגט מען זאל אונז איבערלאזען אין שטעטעל.

און סאמע דער סומאטאכע בעת די קאנוואָי־זעלנער זענען זיך פונאנדערגעגאנגען זוכען ערגיץ א דירה, האבען 2 חברים פון די פערמשפטער ברוידא און אלא וויקער געמאכט פליטה. אין דער זעלבער נאכט איז פון דער דירה אוועק א דריטער פון אונז, דער ה' ג. קאגאן.

אלע דריי אנטלאפענע זענען אין א צייט ארום גליקליך אנגעקומען אין אירקוטסק, און פון דארט מיט דער באהן זענען זיי אוועקגעפאהרען קיין אויסלאנד. מיר, די געבליבענע האבען בפירוש געשטערט דעם אפפאהרען און די פליטה פון די חברים האט זיך ענטדעקט ערשט אויף מארגען פריה. די קאנוואָי־זעלנער האבען זיך אוועקגעלאזט זוכען די פליטים ס'איז שוין אבער געווען צו שפעט.

דעמועלבען טאג, אין אווענד, דעם 23־טען סעפטעמבער האט מען אונז צוגעפיהרט צו די הויפט צוועקען פון דער צענטראלער איבערשיקונגס־תפיסה אין דארף אלעקסאנדראווסק, מיט דער וואנגער תפיסה זענען מיר שוין פריהער געווען בעקאנט. בעת מען האט אונז געפיהרט פון רוסלאנד קיין יאקוטסק, איצט אבער האט מען, לויט א שטרענגען בעפעהל, פון גענעראל־גובערנאטאר קוטאיסאוו, אונז אויפגענומען מיט אן אויסערגעוועהנליכער הארבקייט און ברוטאלקייט.

קודם כל האט מען ביי אונז דורכגעפיהרט גאר א שטרענגע רעוויזיע, דערביי האט מען ביי אונז אפגענומען טיש־מעסערס, גאל־מעסערס, שערעלעך, א.א. נאכהער האט מען אונז ארייגעפיהרט אין אן אלטען באראק פאר „פאליטישע" וואס איז געווען א גרויסער הולצערנער קאסטען, מיט אייזערנע קראטען אין די פענסטער, ארומגעצוימט פון אלע זייטען מיט א הויכען פארקאן, אויף ספעציעל אויסגעבויטע רושטאוואניעס, האבען טאג און נאכט בען פערשטאנען, אז מען האט אונז דא אוועקגעריזשוירט בעוואפענטע תפיסה־שומרים, מיט דאר זעצט גאר פעסט.

שוין אין אנפאנג חודש אקטאבער, האבען מיר אנגעהויבען אויסזוכען פאסיגע ערטער אויף אויספיהרען אן אונטערגראבונג און נאך פאלגענדע וועגן מיר צוגעטראטען צו א פלאנמעסיגער ארבייט.

מיר האבען פון א מעסער־קלינג אויסגעטייטערט א זעג, און אויסגעזעגט א ברעט פון דיל, אונטער אונזערע געלעגערס, דאס ברעט האט מען געקענט לייכט ארויסנעהמען און צוריק ארייןשטעלען, מחמת די עקען פון די שטיקעס זענען גוט געווען אפגעשניטען.

מיר האבען איינגעארדענט א רעגולערע שמירה אויפ'ן הויף, אין קארידאר און אין די קאמערען גופא, ס'איז צוגעריכט געווארען א סיגנאל א ראטא. די ערשטע אויספארשונג פון דעם באדען פון אונטער'ן דיל האט בעוויזען אז אונטער די דילען געפינען זיך דיקע קלעצער, וועלכע שטערען דורכצוקריכען.

או מיר האבען שוין ארומגעטשעשעט די אונטערשטע קלעצער און די ערטער פונוואנען מיר האבען געגלאנט צו אנטלויפען, האבען מיר געמאכט א טרויעריגע ענטדעקונג, אז אונטער דעם ערשטען שיכט ערד געפינט זיך צעמענט.

א וואך צייט האט אונז געדויערט דורכצוברעכען א גרעסערע עפענונג אין דעם צעמענט, די ערשטע צוגרייטונגס־ארבייט האט זיך דערמיט פערענדיגט.

איידער מיר זענען צוגעטראטען צו גראבען דעם טונעל, האבען אונזערע טעכניקער צונויפגעשטעלט א גענויען פלאן פון דער אונטערגראבונג, דער געגראבענער טונעל האט בעדארפט פערנעהמען א שטח פון 45־50 קלאפטער, אין דער ריכטונג צום נאהענטען וועלדעל, די אונטערגראבונגס־ארבייט איז פערטיילט געווארען צווישען די ערד־גרעבער און „טראמבאווטשיקעס" וועלכע האבען איינגעהארטעוועט די ווענט פון טונעל.

אין אלגעמיין איז די ארבייט פון גראבען דעם טונעל געפיהרט געווארען מיט גרויס פארזיכטיגקייט און, אז נישט די טורמע־וועכטער און נישט די העכערע „נאטשאלסטווא" האבען נישט געהאט קיין שום יסוד אונז חושד צו זיין אין עפעס פערדעכטיגעס, פלוצלונג אבער האט מען אונז סיגנאליזירט, אז מען האט דער נאטשאלסטווא פערמסרט וועגען דער אונטערגראבונג. (המשך קומט).

6 קריסטליכע מיידלעך פערקלאגען א „בעל־מופת"
אז ער איז דער פאטער פון זייערע קינדער
גאנץ ווין לאכט פון דעם טשיקאווען פראצעס אין וויענער געריכט

2

דער „וואונדערמאן" הער מאריץ שעריל, איז פרום, ער דאווענט און עסט נישט קיין טרפות, נאר „עכט־כשר" שינקע (חזיר־פיס). ער היט אפ אלע יודישע מנהגים און ימים־טובים. אבער או ער האט געמיינט, אז ער וועט זיך גט'ן מיט זיין פרוי און וועט ווידער חתונה האבען, האט ער געזוכט א קריסטליכע כלה, ער האט געוואלט גט'ן זיין יודישע פרוי ווייל זי האט איהם נישט געבוירען קיין קינדער, און האט געזוכט קריסטליכע כלות, אום צו בעקומען א קריסטליכען קריש, א שנצ'ל, הייסט עס.

א מאדנער טיפ, יודען. ווייסט זיי דער גוטער יאהר!

די כלות האט זיך דער הער וואונדערמאן אויסגעקליבען טאקע פון די שיקסלעך, זענען חכמ'ות טעם ער האט זיי אזוי לאנג א געווינט, ביז עס זענען זיי מקוים געווארען זיינע ברכות.

אלע זעקס כלות האבען דעם הער וואונדערמאן מאריץ שעריל געבראכט אין שטוב אריין זעקס קינדער. אלע האבען געמיינט אז דער הער וואונדערמאן האט זיי פערשפראכען אז נאכ'ן גט, ווי ער וועט זיך גט'ן מיט זיין פרוי וועט ער מיט זיי חתונה האבען.

וואס האט דער הער שעריל געוואלט טון מיט גאנצע זעקס קרישים, לויטער גויעשקע שקצימ'לעך, אז ער האט אליין נישט געוואוסט וואס צו עסען!? דאס איז ער, דאס הייסט, ער מיט זיין פרוי, ארויסגעווארפען די זעקס כלות מיט די זעקס קרישים.

זענען די כלות געגאנגען און האבען פערקלאגט דעם הער וואונדערמאן אין געריכט. האט מען איהם טאקע, זיך עפעך, ארעסטירט, אויף דער קלאגע פון פערפיהרען מיידלעך.

דער פראצעס איז געווען א קאמעדיע מיט א טראגעדיע צוזאמען.

די קריסטליכע מיידלעך זענען געקומען אין געריכט און צוויי פון זיי האבען זאגאר מיטגעבראכט זייערע פיצעלעך קינדער אויף די ארעמס.

דער הער „וואונדערמאן" מאריץ שעריל איז געזעסען אויף דער אנקלאגע־באנק, ווי ער וואלט געזעסען אין זיין קאפע־הויז ער האט געגלעט די צוויי באקען־בערדען און אנגעווינקעוועט דעם ריכטער, אז דער הער ריכטער זאל קיינמאל נישט געפרובט ווערען מיט אזא אומגליק...

— עס געהט איצט נישט וועגן מיר, הער שעריל, נאר וועגען אייך, — מאכט דער ריכטער.

— יא, אבער עס קען, גאט בעהיטע פאסירען מענש זא איין אומגליק,— ענטפערט דער הער שעריל מיט א זיפץ.

פערמיירינט האט ער זיך מיט דער [illegible]

אז ער ווייסט נישט פון וואס צו זאגען, ער דערקענט נישט די מיידלעך, אמת, ער האט געזוכט כלות א.ע מאל אנ'אנדערע, עס זענען צו איהם געקומען זעהר פיל מיידלעך פון פראטער, צי זאל ער זיי איצטער דערקענען?

זיי האבען איהם אנגעגעבען סימנים, אפער הער שעריל האט זיי נישט געוואלט גלויבען. זיי טשעפען זיך צו איהם אומזיסט, האט ער געטענה'ט ווייל פאר וואס מוז ער גראד זיין דער פאטער פון זייערע קינדער?

א גרויס געלעכטער האט ארויסגערופען איינע א ציגיינער־מיידעל, וועלכע שפילט אין א וואַ עזיל אין פראטער, און וועלכע איז אויך געקומען מיט א קינד אין געריכט. מארושקא איז איהר נאמען, זי האט געטענה'ט, אז הער שעריל האט איהר כפר־שפראכען צו חתונה'ען מיט איהר. און אז ער איז דער פאטער פון איהר קינד.

צוערשט האט הער שעריל געלאכט דאס גרעסטע געלעכטער.

— ווי א, הער ריכטער? — האט ער געקייכט פון געלעכטער. — שויען זי, ביטע, דאס קליינע, עס איז דאך שווארץ, אי ציגיינערכען, וועהרענד איך בין דאך ראטה (א רויטער) — האט ער געטענה'ט.

דער ריכטער אבער, האט זיך נישט ארייגעלאזט אין אזוינע דעבאטען. דאס געזעץ איז אויף זייער זייט פון דער מוטער פון קינד און נישט אויף דער זייט פון דעם, וואס ווערט בעשולדיגט, אז ער איז דער פאטער, ווייל אפלייקענען קאן דאך יעדער איינער.

— זי זינד קיין מאראלישער מענש, הער שעריל, — זאגט דער ריכטער. — די מיידלעך וועלען זיך נישט אויסטראכטען אזא נארישע בעשולדיגונג פון קאפ. וואהרשיינליך איז עס אמת, וואס די מיידלעך זאגען, — ערקלערט דער ריכטער.

דער הער שעריל, זעהט ,אז ער האלט שמאל, צעוויינט ער זיך מיט ביטערע טרעהרען, ער ערקלערט, אז ער איז יא א מאראלישער מענש, ער איז א „וואונדערמאן" זאגט ער, און ער האט קיינעם קיין געלעכטס נישט געטון. יעדענפאלס זאגט ער, ווי די זאך זאל נישט זיין, אויב עס איז זאגאר אמת'ריג'ע בעשולדיגונגען ,האט ער מיט די זעקס מיידלעך געפיהרט ליבעס נישט אין זייער ווילען און נישט אין זייער ווילען, וואס זאל ער טון מיט זעקס קינדער? אז עס זענען נאר נישט זיינע קינדער? ווי קאן מען איהם בעווייזען, אז די קינדער געהערען איהם? אז ער איז דער פאטער פון די קינדער?

די זעקס מיידלעך האבען ווידער געטענה'ט [illegible]

אלע איינצעלהייטען פון דער צייט ווען דער „וואונדערמאן" האט זיך צו איהר געשדכנט און יעדע איינע האט געדענקט, אז דער הער „וואונדערמאן" וועט מיט איהר חתונה'ן און זי וועט הערען א רפיצין. וואס האט זי געוואלט ווייסען? אפי א מאן! אפי חתונה'ן!

עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, דורך עדות־זאגען אז דריי פון די מיידלעך טשעפען זיך ווירקליך אומזיסט צו דעם הער שעריל, ער איז נישט דער פאטער פון זייערע קינדער. די אנדערע דריי אבער האבען געבראכט בעווייזען און עדות, און דער הער „וואונדערמאן" איז אנערקענט געווארען אלס דער פאטער פון זייערע קינדער.

— עס איז נישט וואהר. עס איז איינע ליגע! איינע פערלוימדונג! אין שקר־בלבול, וואס ריזע העקסען (מכשפות) האבען אויסגעטראכט אויף מיר! — האט דער הער שעריל געטענה'ט זיינס. דאס געריכט האט געשטורעמט מיט געלעכטערס, ווי ביי א קאמעדיע־פארשטעלונג אין טעאטער.

דער סוף איז געווען, אז דער הער „וואונדערמאן" מאריץ שעריל איז אנערקענט געווארען אלס דער פאטער פון 3 גויאישע קינדערלעך, מיט „קרישים" איז ער אלזא שוין בעווארנט, אבי געזונד. ער איז פערארורטיילט געווארען צו זיצען אין חד־גדיא' סיידען ער וועט טון א מופת און עס וועט זיך שפאלטען די סטעליע פון דער טורמע און ער וועט ארויספליהען. טאמער אבער נישט, וועט ער זעהר שעהן זיצען זיינע זעקס מאנאטען, ווייטער איז ער פערארורטיילט געווארען צו צאהלען די מיידלעך אלימענטען.

— איך ווערדע ניכט צאהלען, — האט ער געזאגט צו די זשורנאליסטען. — איך האבע יא קיין געלד, מיינע הערען.

א תהר מעגט איהם גלויבען דעם „בעל מופת", קיין ליגע זאגט ער נישט.

ווינער יודען זיצען דא אין די קאפע־הייזער און זיפצען נעבעך, אויף זיינע צרות:

— א אין אונגליק איסט פאסירט דעם הער שעריל.

— איין „וואונדערמאן" אונד האט ניכט גע־צייגט קיין וואונדער.

— אבגעהיטען זאל מען נאר ווערען פאן „זאל־כענע זאכען".

— ניכט הערייגפאלען זאל מאן אין די הענדע כאן גוי'עטעס, גראבער הער נאך איי היממעל! — בעטען זיי ביי גאט מיט א פרומען זיפץ...

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אן אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט פארגעלעגט. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

506. א פראבלעם פון א פעראיין.
ס'איז א פראגע צי דער אנקאסענט איז שוין געווען פריהער פערזיכערט אלס גייסטיגער ארבייטער.
קוים נישט דארף ער שוין נישט פערזיכערט ווערען ווייל ער איז שוין איבער די 60 יאהר.

507. ראקאוו.
די דראהונגען פון סובלאקאטאר דארפען איך נישט איבערשרעקען; פאר א מעבלירטען צימער מעגט איהר נעהמען ביז 75 פראצענט טייערער, וויפיל איהר צאהלט אליין דירה־געלט פאר'ן גאנצען צימער.

508. ק—ג.
אויב איהר ארבייט אליין איהר געהילפען דארפט איהר נישט בלויז צאהלען קיין אומזאץ־שטייער, נאר איהר זענט אפילו אויך נישט מחויב אויסצוקויפען קיין פאטענט.

509. גאלדבערג.
דער פרינציפ פון פערענטוערטקייט ווערט אין א ציווילען פראצעס נישט אנגעוואנדען אמטליך, נאר דער פעראינטערעסירטער בעל־חוב מוז זיך דערויף פעררופען. א וועקסעל־חוב לגבי א זשיראנט ווערט טאקע נאכ'ן יאהר פערעלטערט אבער נאר אין פאל, ווען דער בעל־חוב, ווי געזאגט, שטעלט זיך אין געריכט און פעררופט זיך אויף דער פערהאנדלונג אויף דאזיגען אומשטאנד.
אין גענענפאל קאן דאס געריכט צושפרעכען פאר בעל־חוב די געפאדערטע וועקסעל־סומע.

510. א גרופע מיטגלידער פון געפליגעלט־העבר לער־פעראיין.

511. ח. סטריקארוש.

512. אנ'איבערגעגעבענער לעזער פון מליטאר סקא גאס נומער 9.
וועגען א יעדע ענינים דארפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכם. מיטברענגענדיג די צייטונג.

5 5.13 ר—ש.
איהר שרייבט אז מ'האט אייך ארייגעוויזען אין דער קנייפע און אויסגענארט איבער 200 דאלאר.
אויב ווי איהר גיט נישט, אז איז משך פון וואס פאר א צייט דאס שפילען האט געדויערט, ווי גרויס עס זענען געווען די סטאוקעס, ווי אלט איהר זענט ווי אזוי איהר זענט דארט אריינגעקומען און נאך אנדערע אזעלכע פרטים, איז שווער צו ענטפערען אויף אייער געשטעלטער פראגע.

514. קוטאס פון סטריקאוו.
דערלאנגט א בקשה אין דער וואיעוואדזטווע. אין אייער פאל דארפט איהר ווארשר קיין מאטיוון נישט אנגעבען.
מ'וועט אייך זיכער ערלויבען צו ענדערען דעם פאמיליען־נאמען.
אויב איהר זענט ארים וועט מען אייך בפער פרייען פון די פראצעס־קאסטען.

515. אנ'אומגליקליכער יוד.
זייט נישט אזוי טוהאריג פערצווייפעלט. און לאזט זיך נישט אריינזאגען אין אזא פערנעטריבענער שרעק דורך אומפעראנטווארטליכע עצה־געבער.
הגם די געשעפט־ענינים האט אייך זעהר שטארק געטראפען, פונדעסטוועגען לויט גאר נישט צוליב איהר אליין צו טראכטען וועגען בעגעהן זעלבסטמארד, און אפילו אויך נישט צו אנטלויפען קיין אויסלאנד.
מיר קאנען אייך פערזיכערן אז דערפאר וועט איהר נישט געזעצן זיצען נישט בלויז נישט אויף קיין יאהרען, ווי איהר מיינט, נאר אפילו אויך נישט אויף קיין חדשים.
אויף וויפיל די פארגעשטעלטע אומשטענדען שטימען מיט דער ווירקליכקייט קאן מען דעם אייך פארגעווארפענעם פאקט בשום אופן נישט קוואליפיצירן פאר פאסעריי.
אויב ס'איז יא פערהאן א געוויסער רעכטליכער גרונד אייך צו פערמשפטען, קאן נאר זיין, און ערגסטען פאל א רייד וועגען אומפארזיכטיג קויפען געוויסע וועגנשטענדע.
אין אזא פאל ווערט אבער נישט אנגעווענדעט דער ארטיקעל 616 נאר דער ארט 617 וועלכער ווערט שוין פאר א גאנץ מילדע שטראף־סאנקציע.

516. נעלקין.
מען דארף נישט וועגען יעדען פראטעסטירטען וועקסעל דערלאנגען א בעזונדערע בקשה, נאר מ'קאן צו איין בקשה ביילייגען אלע פראטעסטירטע וועקסלען.

517. פון בית־החיים אנגעשטעלטער.
פון א מקבר פאדערט זיך נישט קיין שום קוואליפיקאציעס, דעריבער דארף ער בעטראכט ווערען פאר א פיזישער ארבייטער.

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA“
Kilińskiego 178.

היינט און ווייטערדיגע טעג! פרעמיערע פון קלאנג פילם
חתונה-מארש
איז די הויפט ראלע:
עריק פאן שטראהיים און פאי ווראי.

וטפאס לטוס אונ פריי-בילעטען אונגילטיג. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאסטען פון בילד ועגען די פרייזן פון די פלעצער נישט געהעכערט. אנהויב פון די סעאנסען אין וואכען-טעג 5.30, שבת, זונטאג און תגאות 3.30 נאכם.

REKLAMY NOWOCZESNE
MARKI OCHRONNE
DEKORACJE WYSTAW

Atelier Dekoracyjno-Graficzne

DE ATELIER GE

71 CEGIELNIANA 17

Dyrekcja **GIMNAZJUM MĘSKIEGO**
Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów
w Łodzi, Pomorska 46, tel. 10-664

מאכט דאמיט באקאנט, אז די קאנצעלאריע נעהמט אן טעגליך אין די ביורא-שעהן איינשרייבונגען פון שילער אין אלע קלאסען.
די עקזאמענס הויבען זיך אן דעם 26-טען מאי.
ביים גימנאזיום עקזיסטירען אינטערימס-קלאסען A—C
שכר למוד אין די נידריגערע קלאסען וועט זיין בעזונדער
פעסטגעשטעלט; אין די אינטערימס-קלאסען וועט עס בע-
טרעפען 25 זל. א חודש.

6967 Dyrektor **Szymon Herman**

חכם מה הוא אומר?
מה העדות והחוקים והמשפטים
אז דו ווילסט וויסען א תירוץ זאלסטו קומען אין ד
ביורא „עקספרעס“
וועלכע געפינט זיך אויף פיעטריקאווער 16
און פאלודניאווא 3, אונטער דער אנפיהרונג
פון די ה״ה דרעסלער און סקאטשילאס,
וועלכע זיינען באקאנט אלס ספעציאליסטען פון
מאכען פון פראטעסטען געלד.

ס׳ווערט ערלעדיגט ועלעכע סארט פראטעסן, אויך קלאגעס און צווייפעלהאפטע מעניגעס, אובליגאציעס און אויך סקאר-בעט און אויף עקזעקוציעס מילענער-ענינים. ס ווערען ערלעדיגט פערשידענע דירות-אנגעלעגענהייטען, איבערזעצונגען און פראמעס שפראכען, גארטנטיע פאר רעעלע באהאנדלונג.
בעמערקונג: פאר אונבעמיטעלטע אומזיסט באראטונגען טעגליך פון 2 - 3 נאכם טאג.
ביורא „EXPRESS“ פעטריק. 16, טעל. 168-59

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גזיל אלו וקיעי, קני כל חורש **תא:**
דיו אלו ימי וכל מי בנישו **תא:**
דירי ארעא ספרי ורשמי ושו **תא:**
קענען נישט איבערגעבען דאס רעי-
יעלקיים פון דער אלט - בעוואוסטער
רעכטסקאנסולטאנט-ביורא פון ה
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געהיי-
מניסהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:
ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע-
לאציעס, ארוואלאניעס, סלאוועלעס,
זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט
אין פוילען, וועגען דירות אין אראפשאנד
ראזיעמסעי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע
שפראכען. מיט אכטונג **ד. מאנעלא,**
פעטריקאווער 17.

א געוועלב
אוועקצוגעבען אדער אי-
בערצונעמען אויף א גרוי-
סע שטוב, שוו. יאקובא 12
איצעס שער

א קאלאניאל-
געוועלב
ביליג צו פערקויפען. צו
ערפאהרען אין געוועלב
בזשעזשינער 70

Zgubiony został protestowany weksel na zł. 40. – pł. 5/4 1930, z wystawienia S. Temkin zlecenie Zylberszac. Weksel powyższy zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Redera, Konstant. 11

השבת אבדה
ס׳איז פארלוירען גע-
ווארען א וועקסעל אויף
200 זל. אויסגעשטעלט
פראנציסעק מיראנסקי,
ארדרע א. שעפער, צאל-
באר דעם 27.6 .1930.
אבצוגעבען צו
גוטערמאן
זשגאווסקא 47 אין קא-
לאניאל-געוועלב.

ס׳ווערט געזוכט
א קעטלערין
אויף 22-ער מאשין זאל
אויך קאנען זיימען ביים
אויבערלאק און שטרימף-
פאבריק
וסכאדנא 31, 3 שטאק.

Dr med.
G. Gersztajn
ספעציאל-ארצט
אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12
(טראוגוטא 12)
Telefon 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 1 נאכם.
און פון 7 ביז 8 אוונט

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקע
היטען און ליבעתיגע-קראנקע
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן אינדערהיים פון
3-2 פ. מ. פון 7 9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא“
אגראדאווא 10 פון 12-1.

רעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק	$4^{1}/_{2}$—$5^{1}/_{2}$
ד״ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4^{1}/_{2}$-5 11-9
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	2—12
ד״ר ביבערגאל הויט און וענער.-קר.	$12^{1}/_{2}$ $11^{1}/_{2}$
ד״ר שמירנעלד נערווען און גשמעכיגע קר.	2—1
ד״ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד״ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^{1}/_{2}$—$5^{1}/_{2}$

פסיכא-טעראפיע, שטראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי עקקען-שטע״ן, קינסטליכע בערג-זון-באשטראלונג, ל.מיינ שע יצונגען, מאסאושען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך ספערלאנג הייזונגען און שטאט. און לאבאראטאריום הערען אנאליזען פון אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד״ר לאזשינסקי ספעציאליסט
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צאהן, קראנקען, פלאמבען א. א. וו.
די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

בעקאנטמאכונג.
די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז מאכט דערמיט בע-
קאנט, אז אויפ׳ן גרונד פון א דערלויבעניש פון דער וואיעוואודזטווא פון׳ם 16-טען ד. ח.
סגב. נום. 5,4040. ל. טרעט זי צו צום איינקאסירען דעם עטאט
אויפ׳ן 1930 יאהר
לויט בעשטעטיגטע עטאט רשימות אויפ׳ן 1929 יאהר.
אויפ׳ן גרונד פון די עגזעקוטירענדע פארשריפטען, ווערט די עטאט-רעגיסטערס
אויסגעלייגט צום נאכזעהען אין דער קהלה-קאנצעלאריע (פריידהייטס פל. 6) במשך פון 8
טעג ד. ה. פונ׳ם 22 טען ביז׳ן 30-טען מאי איינשליסליך פון 9 פרי ביז 12 מיטאג.
6964 לאדז, דעם 21/5 1930

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-ציכער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

ועכבעריז-
כירורגישע קליניק
„SANATO“
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייז פון א געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

זאלען אלע סוחרים, פאבריקאנטען,
האנדווערקער און קליינהענדלער וויסען,
אז מען ברויכט נישט שטעהען אין די רייהען שעה׳ן,
ווען מען וויל ערלעדיגען אין סאנד גראדזקי א
סאנאראווע סטראזוע, דען פאר א קליינע פאר זלאטעס
ערלעדיגט שנעל און פינקטליך די ניי-געעפענטע
ביורא „VESTA“
43 צעגעלניאנא 43
אויך פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען
אויף אייגענע קאסטען. בעמערקונג: קלאגעס
ווערען ערלעדיגט אין משך פון צוויי טאג.
סאנראווע ווארשעקעס ווערען פערקויפט צו מיגים אלע
רייזען און מ׳ברויכט נישט צו שטעהען אין קיין רייען.

דער עקזיסטירענדער אין לאדז פון 30 יאר
אינסטיטוט פון מינעראל-וואסערן
K. CHĄDZYNSKI
לאדז, קילינסקיעגא 153 טעל. 160-23
עמפעהלט:
1) קינסטליכע היילמינעראל-וואסער׳ן
(ווישי-עמא) קא לסבאדער, ביטער-וואסער א.ז.וו.
2) ספעציאליטעט פון דער פירמע -
מינע א-שטוב-וואסער, וואס איז אויסגעאר-
בייט לויט׳ן אייגענעם רעצעפט. אנערקענט
דורך מבינים פאר׳ן שמאק-האפטען און גע-
זונדסטען געטראנק. 3) אויסגעצייכענטע
איטאליענישע אראנזשאדע ווי אויך
פרוכט-לעמאנאדע פאדערט איבעראל!
דאס ריכטיגע איז נאר אין פערפלאמבירטע
פלעשלעך מיט׳ן פירמע - עטיקעט.

צאהן-ערצטליכער קאבינעט
אין דער רעטשניצע
„POMOC“
אלעקסאנדראווסקא 1
(באלוט)
איז נאך א קורצען איבעררייס ווייטער טעטיג
אויך אין די שעה׳ן פון $2^{1}/_{2}$ ביז $5^{1}/_{2}$ נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין רעטשניצע, זגיערסקע 17 פון 10—11 און פון 2 5

א לאנגיעהריגער געוועזענער
מיליטער - בעאמטער
ערטיילט אינפארמאציעס אין מיליטער-ענינים, גיט
פערשידענע עצות, ספעציאליסט פון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס.
ב. מאן פיעטריקאווער 10

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט
אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 נאכם. און פון 5—9 אוו.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.
בשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן אין דערהיים פון 3—5 נאכם.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-
קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אוונד.

LEKARZ DENTYSTA
ש. ליבערמאן
צייין-כירורג
11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 46, טעל. 172-06.
נעמט אן פון 1—7 אוונד
צו לעטשניצע - פרייזען.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7

שיטל־צן
צו טעסיגע פרייזען צו בעקומען בי
פארזשוצקא, קאמיענא 5

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך;
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „
פאר א מיליטער-שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.